

Vatami...
Ja väikesel...
eda ega levi...

Naba väärtusteraamat:
lood ja tegelased

ALUSTUSEKS

PISUT NADAST...

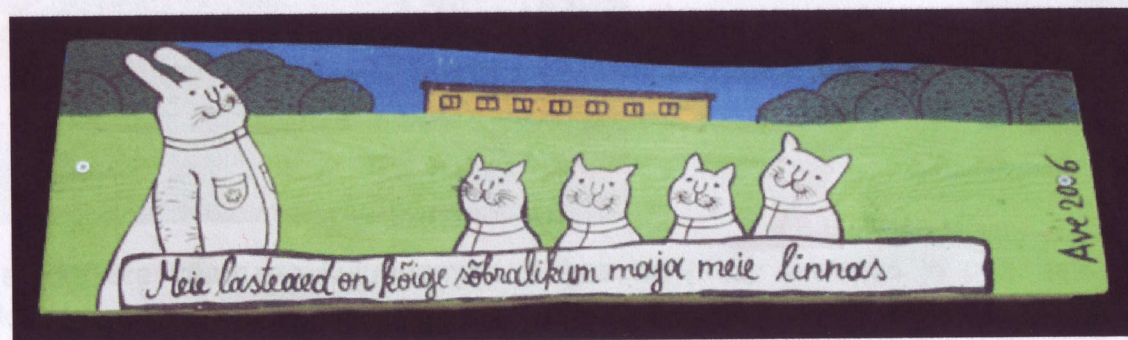

Eralasteaed Naba on neljarühmaline lasteaed, mis avas ukse 2005. aasta aprillis. Naba asub Pirital looduslikult kaunis ja mitmekülgses keskkonnas. Lasteaed asub männimetsa ääres, Pirita ürgoru lähedal ja merest 10-minutilise jalutuskäigu kaugusel.

Arhitekt Vahur Sova poolt projekteeritud maja on jagatud kahte tiiba – põhjapoolus ja lõunapoolus, milles kummaski on kaks rühma. Iga rühma kasutuses on kaks ruumi, mis on jagatud erinevateks temaatilisteks tegevuspiirkondadeks, mida me nimetame pesadeks. Esimesel sünnipäeval said rühmad omale nimed: Tähtsad Tähetargad, Nabollo, Vahva Võluri Vennaskond ja Kuldse Draakoni Kuningriik. Rühmade nimed on oluliselt mõjutanud Naba arengut ja omanäoliseks lasteaiaks kujunemist ning sellest saab käesolevast raamatust hea ülevaate.

Lisaks kodusele ja lapsesõbralikule majale on laste päralt ka mõnūs ja loodussõbralik õueala, mis koosneb kahest osast. Eesaed on varustatud atraktsioonidega erinevas vanuses lastele; suure liiva-alaga, mida ümbritseb terrass; kasvulavaga, kus on igal rühmal oma peenar; loovmängunurgaga, kus saab mängida nii nukuteatrit kui poodi. Samuti on eesaias peesitamise paik ja vilu nurk, lauad, mis võimaldavad õues õppida, kunstiga tegeleda, süüa vms. Tagaaias on ruumi sportlikeks tegevusteks, loodusvaatlusteks ning loovmänguks. Õuesõppe ja vestlusringide tarbeks on tagaaias kännuring. Lapsevanematega koos on tagaaeda istutatud marjapõõsad ja maasse kaevatud vanad-head traktorikummid ja kännud – ikka lastele ronimiseks, nii nagu suurte nabakondlaste lapsepõlves.

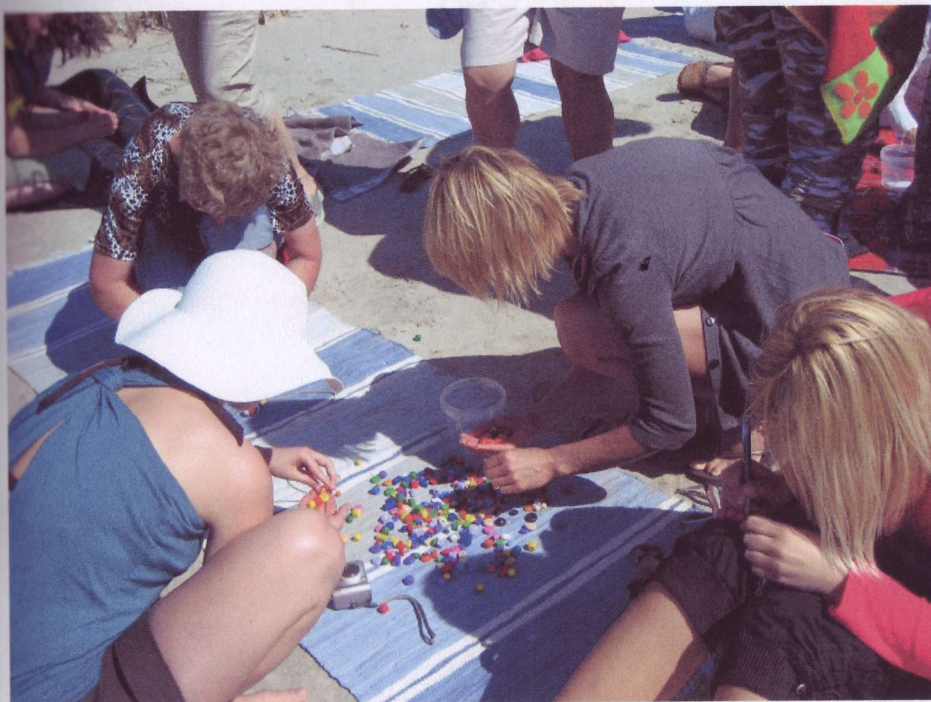
Kord kinkis endine haridusminister Tõnis Lukas Nabale ühe sõnumiga pildi. Just see sõnum on meie jaoks kõige olulisem.

Kui soovid Nabasse sisse astuda ja oma silmaga ringi vaadata, vali DVD-lt 1. lugu.

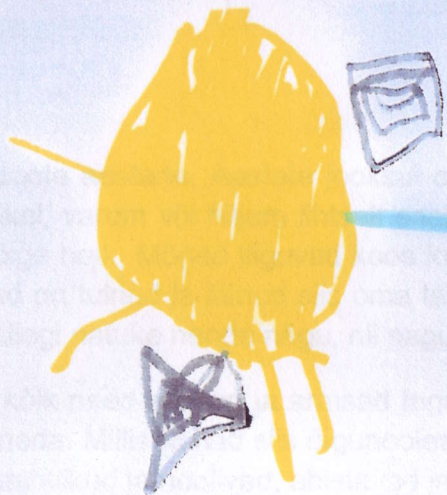
NABA VÄÄRTUSTE LOOMISE LUGU

2007/2008 õppeaastal osalesime Tartu Ülikooli eetikakeskuse poolt läbiviidud uurimuses „Lasteaiapäeva diskursuse analüüsi rakendusvõimalusi väärtusarenduseks”. Teadlik väärtusarendusalane tegevus Nabas sai alguse 2008. aasta kevadel Naba Suvekoolis Hiiumaal Künka talus lasteaia omanike suvekodus, kus kaardistasime nabakonnaga väärtused, mis on meie jaoks olulised. Otsisime väärtusi enda ümbert ja enda seest ning igaüks sai oma isikliku *väärtuste võtmehoidja*.

Üheskoos leidsime, et ühtsete väärtuste kujundamine Nabas on pidev protsess ja planeeritud tegevus, mis kajastub Naba igapäevategevustes, keskkonnas ning tugineb eelkõige täiskasvanud nabakondlaste eeskujule.

Sealsamas sai alguse ka õppeaasta väärtuspõhine planeerimine ja teadlik igapäevane väärtuskasvatustegevus.

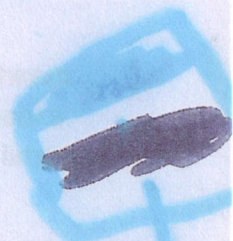

T O S A

VÄÄRIKAD

S Õ B R A D

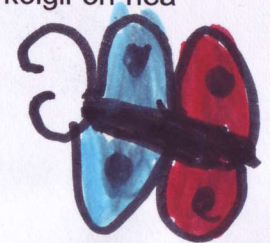

Naba on 6 ja poole aastane. Aastate jooksul on Nabas kodu leidnud ja kodunenud paljud isevärki tegelased. Kõik nad on meie juurde ühel hetkel, varem või hiljem lihtsalt saabunud. Mõned neist elavad meie juures iga päev. Mõned tulevad meie juurde siis, kui selleks on õige hetk. Mõned liiguvad koos looduse rütmiga. Mõned tulevad siis, kui on tundetuvad. Mõned on korraks tulnud ja jäänudki. Mõned on tulnud ja läinud siis oma teed. Kõiki neid ühendab aga see, et nad on natuke Naba nägu, nii nagu meiegi. Ja üks Naba ole jällegi natuke nende nägu, nii nagu meiegi.

Üks on kindel, kõik need erilised ja armsad tegelased on meie jaoks väga olulised ning meie suured sõbrad, kes on aidanud meil kasvada ja areneda. Millised nad siis õigupoolest on ja mida me neis nii väga armastame? Nad on loovad ja omanäolised, naljakad ja lõbusad, heatahtlikud ja hoolivad, abistavad ja toetavad, uudishimulikud ja õpihimulised, tähelepanelikud ja märkajad, lohutajad ja mõistjad.

Õpetajatele on nad paremaks käeks ja ka vasakuks käeks. Nad aitavad õpetajal olla vähem keelaja-käskija rollis ning rohkem lastega mängida, lõbutseda ja mängu nähtida. Samuti aitavad nad igasuguse olukorra muuta positiivseks õppimise kogemuseks. Lastele on nad ennekõike põnevad mänguseltsilised, kellega vahel maailma asju arutada ja mõtiskleda selle üle, mis on ilmas oluline. Lapsed saavad tegelastega samastuda, vahetada rolle ja olla täiesti uues olukorras.

Üldiselt võib öelda, et nad on meie väarikad sõbrad, kes aitavad ka meil olla väarikamad, muutes Naba kohaks, kus kõigil on hea olla.

SAAGE TUTTAVAKS ...

Tehis Tähelepruut Kaitse Druukon, Naba ja Yelva Ylar

Õige pea pärast seda, kui Naba rühmad olid endale nimed saanud, kolisid rühmadesse sisse meie esimesed

OMANÄOLISED SÕBRAD

Tähtis Tähetark, Kuldne Draakon, Nabollo ja Vahva Völur

TÄHTIS TÄHETARK, *Grandis Littera Verificus*

Välimus: Sõbralikud silmad ja suur nina, roheline kollaste tähekestega kuub ja müts.

Elupaik: Tähtsate Tähetarkade rühm, tihti magab mõne raamatu vahel.

Levik ja arvukus: Tähetark on ainulaadne isend.

Huvitavaid tähelepanekuid: Kuuleb ainult rahulikku ja vaikset juttu. Kui on suur müra, siis ta ei kuule.

Iseärasused: Erakordselt sõbralik, hooliv ja humoorikas. Tähetark märkab kõike enda ümber toimuvat. Külatab tihti hommikuringi ja alustab lastega koos päeva. Ta käib lastega erinevaid olukordasid arutamas ja nende tähelepanu murekohtadele suunamas. Kui kõik on korras ja kõigil on hea olla, saame Tähetargaga koos põnevaid mängu mängida ja uusi tarkusi õppida.

Segamini võib ajada: Kes ei tee vahet sinisel ja rohelisel värvil, võib Tähetarga segamini ajada Vahva Võluriga.

Kui soovid näha Tähtsat Tähetarka hommikuringis, siis vaata DVD-lt 2. lugu.

KULDNE DRAAKON, *Aureus Draconis*

Välimus: Hirmuäratavalt sõbralik.

Elupaik: Kuldse Draakoni Kuningriigi rühm. Teda võib leida õpetaja lauanurgalt, kus ta armastab tukkuda ja mõelda omi mõtteid, kuni teda vaja läheb.

Huvitavaid tähelepanekuid: Ilmutab end ootamatult ja ootamatutes olukordades – vahel hommikuringis, vahel laste omavahelisel koosolekul-arutelul, kui on juhtunud midagi, mis vajaks suurema seltskonna arutelu ja kokkuleppeid.

Iseärasused: Ta on väga Draakoni rühma laste moodi ja temaga juhtub samasuguseid asju nagu nendega. Vahel on ta näiteks kade ja ei suuda oma asju jagada, vahel aga ülevoolavalt rõõmus ja asjalik. Võib esineda erinevas värvigammas ja suuruses ning muuta kuju.

Segamini võib ajada: Kuna muudab kuju, võib teda segi ajada mis iganes draakoniga, kes on hirmuäratavalt sõbralik.

Loe II osa lk 41 „Kuldse Draakoni Kuningriigi muinasjutt”.

NABOLLO, *Nabollos Regius*

Välimus: Karvkate kollane, juuksed apelsinikarva, kannab peas alati krooni, rohelist värvi uurivad silmad.

Elupaik: Nabollode rühmas, kõrgemal kohal.

Levik ja arvukus: Haruldane liik, võib kohata ainult Naba lasteaias.

Huvitavaid tähelepanekud: Ärksa olemisega kuninglik tegelane, jälgib igapäevaselt kõike, mis toimub, erakordselt hea mälu ja tohutult õpihimuline. Osaleb hommikuringides, aitab reedeti nädalat kokku võtta, teeb lastele „mälukontrolli“, on abiks uute ja huvitavate teemade tutvustamisel.

Oluline info: Nabollo nimi tuleneb sõnast *naba* ja ei oma mingit seost nimega Apollo.

VAHVA VÕLUR, *Valde res super Veneficus*

Välimus: Väikest kasvu, salapärase olekuga röömsameelne mehike. Riietusena kannab ta sinist kollaste täppidega mantlit ja võlurimütsi.

Elupaik: Vahva Võluri Vennaskonna rühm. Teda võib leida laua nurgalt, kust ta rühmas toimuval silma peal hoiab. Võluri Vennaskonda saabus täiesti ootamatult. Kuuldused Naba Vahvatest Võluritest olid jõudnud ka Võluritemaale ning Vahva Võlur otsustas asja uurima tulla. Esimest korda kohtusid lapsed temaga metsas jalutades. Eksinud Vahva Võlur võeti kohe sõbraks ja nii ta Nabasse elama sattuski

Levik ja arvukus: Lugematul hulgal elab võlureid vaid Võluritemaal. Mujal olles tunnevad nad ennast hästi nende seltsis, kes oskavad samuti võluda.

Huvitavad tähelepanekud: Vaatamata väiksele kasvule on tal uskumatult suur võlujõud.

Iseärasused: Erakordselt tähelepanelik – teab alati täpselt, mis rühmas toimub. Aitab lastel mõista igapäevaseid olukordi, nii häid kui ebameeldivaid. Üllatavalt laia silmaringiga ning lahke oma teadmiste jagamisel. Käib hommikuringis uusi teemasid tutvustamas.

Segamini võib ajada: Kes ei tee vahet sinisel ja rohelisel värvil, võib Vahva Võluri segamini ajada Tähetargaga.

Loe II osa lk 40 „Lugu sellest, kuidas võlur Nabasse jõudis“.

LISAKS...

Rühmanimelised omanäolised tegelased võivad ilmuda ka õpetaja kujul või muutuda suureks nagu täiskasvanud inimesed.

Tähtsate Tähetarkade maskoti kostüüm

Nad on äratuntavad rühma logo, mis hakkavad silma rühma ukseel, kus tegelane elab.

Vahva Võluri Vennaskonna logo

Omanäoline sõber ilmutab ennast mujalgi rühma keskkonnas

Laste vanused Draakonite rühmas

„Sõbra kohaloleku kontroll“ Vahva Võluri Vennaskonnas. Hommikul lasteaeda tules asetab laps oma nimega võlurikübara stendile ja näeb, kes tema sõpradest on juba kohale jõudnud. Õhtul koju minnes riputab ta selle tagasi seinale. Nii teeb ka õpetaja.

Ükskord esitasid rühma omanäolised sõbrad oma lood Naba teatrifestivalil, millest mitmel rühmal kasvas välja oma rühma lugu.

Kolmepäine Kuldne Draakon Draakonite rühma omaloomingulises etenduses

UUDISHIMULIKUD JA ÕPIHIMULISED SÕBRAD

JUTUPALL, *Pilam fabula*

Välimus: Ümmargune, pehme, veerev.

Elupaik: Naba lasteaia rühmad.

Levik ja arvukus: Võib kohata lasteaedades, loodetavasti laialt levinud.

Huvitavaid tähelepanekuid: Jutupall on tegelane, kes aitab lapsel oma mõtteid jagada ja arvamust avaldada. Jutupall käib käest kätte, andes jutujärje üle ja õpetades kaaslast kuulama.

Iseärasus: Ei pörka.

Segamini võib ajada: Võib segi minna palli ja lõngakeraga.

JUTUHIIR, *Mus fabula*

Välimus: Kõike-teada-tahtva nõbinina ja suurte teravalt kuulatavate kõrvadega. Helesinist värvi ja alati naeratav.

Elupaik: Naba lõunapoolus Vahva Võluri Vennaskond.

Levik ja arvukus: Andmed puuduvad.

Huvitavad tähelepanekud: Tema kohalolekul hakkab ka kõige väiksema jutuga laps oma mõtteid avaldama.

Iseärasused: Suure südamega. Hiilib aeg-ajalt hommikuringi, et olla abiks jutu puhumisel. Vahel on tema kaaslaseks Vahva Võlur, kellega koos arutatakse hea ja halva üle.

Segi võib ajada: Esmapilgul sarnaneb tavaliste hiirtega.

RAAMATUVANA, *Libri senex*

Välimus: Targa olekuga ja lehvivate sügiskirjude juustega vana, kelle pikale ninale toetuvad suured hõbedased prillid.

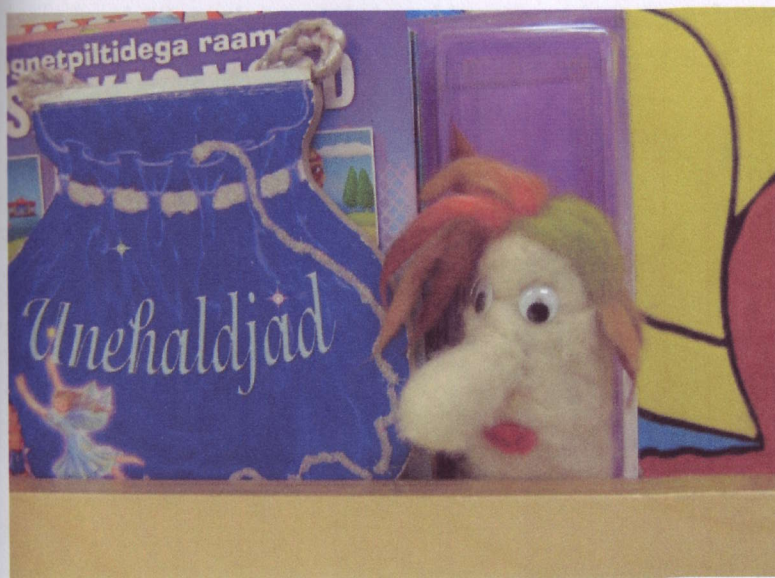
Elupaik: Kuldse Draakoni Kuningriigi lugemispesa riul.

Levik ja arvukus: Tõenäoliselt pesitseb igas raamatukogus ja lugemispesas.

Huvitavad tähelepanekud: Oma kogemusele tuginedes teab, kuidas hoida silmi.

Iseärasused: Sõbralik ja rahuliku meelega. Tutvustab igal esmaspäeva hommikul uusi raamatuid lugemispesas. Ühtlasi valvab, et lugemispesas valitseks kord.

 Loe II osa lk 44 lugu Raamatuvanast.

TÄHEVÖLUR, *Littera veneficus*

Välimus: Ümmargune roosa nina ja särav-violetsed silmad. Kelmikalt kollased kiharad. Seljas lehvib lilla kleit. Peas sinine kübar ja käes võlukepp.

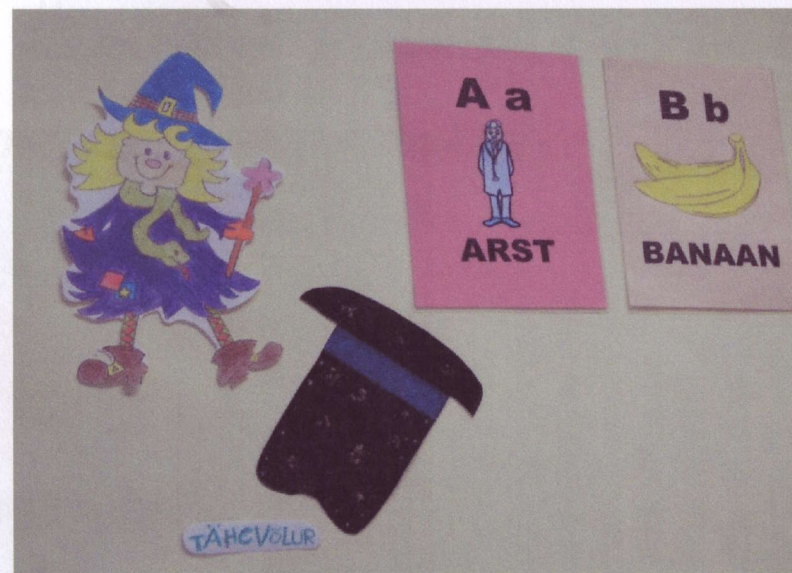
Elupaik: Vahva Völuri Vennaskonna tähepesa.

Levik ja arvukus: Kinnitamata andmetel liigi ainus esindaja.

Huvitavad tähelepanekud: Teab tähtedest kõike.

Iseärasused: Alati rõõmsameelne ja naeratav. Ilmutab end hommikuringis ainult siis, kui on juttu tähtedest. Tutvustab uusi tähti ja aitab hääldada. Meenutada juba tuttavaid tähti.

Segamini võib ajada: Volbriööl võib kogemata pidada teda tavaliseks nõiaaks.

DRAAKONI TÄHENÄRIJA, *Draconis Littera rodere*

Välimus: Armsad suured kõrvad, uudishimulik nina ja kõike märkavad silmad. Kuus usinat jalga ja kaks tiiba. Ees alati soliidne kikäp.

Elupaik: Draakoni rühma lugemispesas asuv täheseina tasku.

Levik ja arvukus: Leitud on üks veel.

Huvitavad tähelepanekud: Kunagi töötas tähenärija raamatukogus raamatukoina, kus kogus tarkust, kuidas lastele tähti ja lugemist õpetada.

Iseloomused: Lemmiktegevuseks raamatutest „läbi närimine“ ja nende „alla neelamine“. On väga mänguhimuline ja jagab oma oskusi lahkesti ka lastega. Tutvustab lastele nädala tähte, osaleb hääliku- ja lugemismängudes. On raamatuvana sõber ja abiline. Julgustab lapsi lugema-kirjutama õppimisel.

Segamini võib ajada: Ööliblikate ja harilike koidega.

NABOLLO TÄHENÄRIJA, *Nabollo littera rodere*

Välimus: Umbes kanamuna suurune, punast värvi, nina väike, silmad väikesed, hambad suured, kannab prille.

Elupaik: Nabollo täheseina taskus.

Levik ja arvukus: Nähtud on ka teist tähenärijat, kes elutseb Kuldse Draakoni Kuningriigis, teiste võimalike isendite levik on hetkel fikseerimata.

Huvitavaid tähelepanekuid: Tunneb kõiki tähti ja häälikuid, oskab hästi lugeda, mängib hea meelega lastega, närib läbi ka kõige keerulisemad tähed ja sõnad. Rõõmuga viibib tähepesas ja lugemispesas. Armastab esineda ja nalja visata, innustab lapsi ennast selgelt ja julgelt väljendama.

Raamatuvana ja Tähenärijate tegevusi vaata DVD-lt 3.ja 4. lugu.

HINGELIND, *Anima volucris*

Looduskaitse all!

Päritolu: M. Snuit'i raamat „Hingelind“.

Välimus: Hingelinnu sulestik on peaaegu üleni hallikat värvi. Tiibades kollased suled, ülaküljel roheline vööt. Kollastest sulgedest allapoole jääv ala on kaetud heleroheliste sulgedega. Hingelinnu saba ja kael on suhteliselt lühikesed.

Elupaik: Võib tihti näha Tähetarkade ja Nabollode rühmas.

Levik ja arvukus: Hingelinnu leviala on ülemaailmne.

Pesitseb iga inimese hinge sees.

Huvitavaid tähelepanekuid: Hingelind õpetab, et kõik tunded on lubatud. Ta õpetab meid oma tunnetest aru saama, neid mõistma ja oma tundeid sõnadega väljendama. Hingelinnul on erinevad tunnetelaekad ja võtmed nende avamiseks või sulgemiseks. Lapsed saavad hingelinnult tuge nii mures kui rõõmus. Hingelind saadab meid kõikjal iga hetk ja tuleb appi siis, kui vaja. Esimest korda tuli meie juurde läbi muusikategevuse mõni aasta tagasi hingede ajal novembrikuus.

Iseärasused: Hingelinnu sulestik varieerub kõikides värvigammades iseloomustades Hingelinnu kandjat.

SUHKRUHIIR, *Mus saccharon*

Välimus: Keha on kaetud ühtlaselt lühikese suhkrualge karvaga, kaela ümber pikk kergelt hallikas karv. Ninaots punast värvi, silmad süsimustad. Pikk valge saba, suured kõrvad. Rinnakul kaks suhkrupärlit.

Elupaik: Suhkrukarp või suhkrutoos. Suvemajana kasutab Tähetarkade nukumaja.

Elukaaslane: Piprahiir.

Levik ja arvukus: Määramata.

Huvitavaid tähelepanekuid: Suhkruhiir on üdini hea ja sõbralik. Ta lohutab last, kellel on kurb tuju. Suhkruhiire suhkrutükk viib mõru meelega minema! Lapsed küsivad tihti hiire käest nõu, kuidas ühte või teist olukorda lahendada.

Möödunud aastal veetis koos Piprahiirega Tähetarkade rühmas terve jõuluaja. Jõulupidu toimus hiirte urus, kus nad küpsetasid Tähetarkade peredega piparkooke, tantsisid ja trallisid. Külaskäis ka jõuluvana, kes tõi lastele kingiks Suhkruhiire ja Piprahiire liigikaaslased.

Iseärasused: Piprahiire parim sõber.

Segamini võib ajada: Jaapani tantsuhiirtega.

PIPRAHIIR, *Mus piper*

Välimus: Keha, nägu ja kõrvad kaetud lühikese halli karvkattega. Kaela ümber piprakarva kohev võru. Pikk valge saba, suured hallid kõrvad. Nina ja silmad pipramustad.

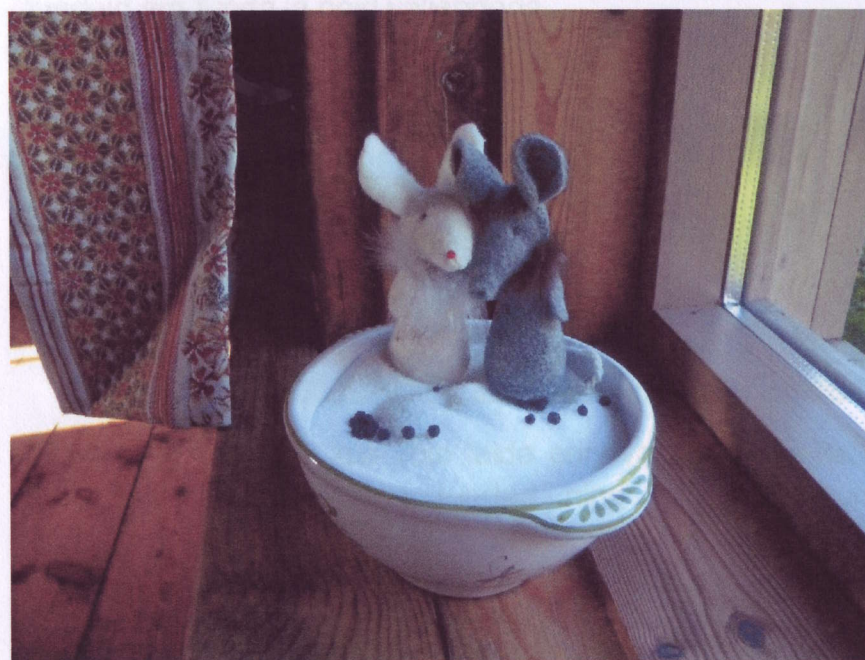
Elupaik: Elab koos Suhkruhiirega.

Levik ja arvukus: Määramata.

Huvitavaid tähelepanekuid: Piprahiir on Suhkruhiire parim sõber. Nad on natuke sarnased, aga samas ka erinevad. Piprahiirega kipub alati midagi juhtuma, kuid sellest pole hullu, kui kõrval on nii hea sõber nagu Suhkruhiir. Piprahiir õpetab meile tolerantsust erisuste suhtes ning seda, et mõnikord asjad lihtsalt juhtuvad. Oluline on rääkida, mis juhtus, mitte otsida süüdlast.

Iseärasused: Temaga juhtub alati midagi.

Segamini võib ajada: Põld-uruhiire ja pisihiirega.

LAURA JA MARTIN, *Puella Laura et Pueri Martin*

Vallimus: Täiesti tavaliste laste moodi.

Elupaik: Tähetarkade nukumaja.

Levik ja arvukus: Ülemaailmne.

Huvitavaid tähelepanekuid: Laurale ja Martinile meeldib võtta erinevaid rolle ja katsetada olukordade erinevaid lahendusi. Nad mõtisklevad koos lastega, mis on sobilik, mis mitte. Lapsed aitavad neil olukordi lahendada. Osalevad vestlusringides nii õues kui toas. Peegeldavad lastele seda, mida nemad nägid.

Begamini võib ajada: Inimlastega.

Saad neid vaadata lastega mängimas DVD-lt 5. loos.

Sotsiaalsete sõprade head abilised on:

„**Tunnete päike**“, mis aitab lastel mõista erinevaid meie sees tekkivaid tundeid. Üks päike on rõõmsate tunnete päike ja teine päike on kurbade tunnete päike. Lapsed saavad sõnu päikese ümber kiirtena ise asetada või kirjutada. Vahel on päikesekiirteks palju erinevaid tundeid, vahel mõni üksik, aga väga oluline. Tunnete päikese juures on hea meelde tuletada neid häid asju, mis on meid viimasel ajal rõõmustanud, ning rääkida oma kurbadest kogemustest. Tunnete päike aitab luua rühmas sõbralikumat õhkkonda ja õpetab oma tundeid sõnades väljendama. Samuti aitab tunnete päike lapsel oma tundeid ära tunda ja neid väljendada

„**Emotsioonipesa**“, kus võib leida erinevate tunnete kaarte, mis aitavad lapsel oma tunded ning tujud ära tunda. Emotsioonipesas on piisavalt ruumi, et koos suure või väikese sõbraga oma tunnete ja tujude üle arutada.

Miluseks, nimeid saad näha näide lastel

TAAT SIKKO, *Senex Sikko*

Välimus: Hallipäine, naeratah, siniste silmadega, kannab pruunilille, musta baretti, pruuni salli ja kuube.

Elupaik: Elab koos memm Lillega Nabolode rühmas.

Levik ja arvukus: Hetkel täpsed andmed puuduvad, selgust toob 2012. aasta rahvaloendus.

Huvitavaid tähelepanekuid: Sikko liigub ainult koos memm Lillega, ta on väga elukogenud ja laia silmaringiga pensionär. Tutvustab lastele muinasjutte, jutustab vana aja lugusid, räägib tihti tunnetest ja armastusest. Paistab silma erakordselt hea näitlejameisterlikkusega.

Segamini võib ajada: Läheb tihti segamini vanaisaga, suur segadus võib tekkida Naba iga-aastasel vanavanemate peol.

MEMM LILL, *Anicilla Lill*

Välimus: Sõbraliku olemisega, hallid juuksed, peas kootud pruun müts, seljas kollane pluus ja pruun seelik, armastab kanda sooja vesti.

Elupaik: Elab Nabolode rühmas koos taat Sikkoga.

Levik ja arvukus: Kuuldavasti päris levinud isend, kuid täpsed andmed siiski puuduvad.

Huvitavaid tähelepanekuid: Lill liigub ainult koos Sikkoga, ta on tubli ja töökas, armastab lilli, loomi ja küpsetamist.

Iseärasused: Teeb kõike koos taat Sikkoga.

Muuseas, nimed said nad Nabolode lastelt!

PART MAIKI, Anatinus Maiki

Väljumus: Väikest kasvu, kollakas-sädeleva sulestikuga, häälekas, turris karavtutt keset pead, kaelas kannab lipsu.

Elupaik: Punutud korv Nabollo rühmas või seinakapis.

Levik ja arvukus: Laialt levinud linnuliik, võib leida näiteks mänguasjade poest kaisukate riulilt.

Huvitavaid tähelepanekuid: Teab väga hästi Nabollo tava, oskab rääkida erinevustest, õpetab lahendama erimeelsusi.

Meeldib jutustada inetu pardipoja lugu.

Iseloom: Kui talle liiga tehakse, prääksub 3 korda väga häälekalt.

NABOLLO TÄHEKE, Sidus Nabollos

Väljumus: Tähekujuline, pehme, kollane, säravate silmadega. Natuke käpiknuku või sõrmenuku moodi.

Elupaik: Nabollo rühm, elab koos Nabolloga.

Levik ja arvukus: Enamjaolt kohtab Nabollo rühmas ühte, rahvasuu ehk lapsesuu jutustab, et neid on sama palju kui Nabollosid.

Huvitavaid tähelepanekuid: On võimeline lendama Tähelaevas heade unistuste ja soovide suunas.

Segi võib ajada: Selge ilma korral taevatähtedega.

PAHA TUJU KOLL, *Monstrum nequissimus spiritus*

Välimus: Oletatavasti on kurja näoga.

Elupaik: Püsiv elupaik puudub, kuid aeg-ajalt võib eksida nii täiskasvanute kui ka laste sisse.

Levik ja arvukus: Isendeid võib leida kogu maailmast.

Huvitavad tähelepanekud: Palja silmaga nähtamatu.

Iseärasused: Tuleb vahel inimese sisse ja toob paha tuju, ajab peale jonni, teeb kurjaks ja ajab sõbraga tülli. Kardab rõõmsat meelt, rahulikult omaette olemist ja häid tegusid.

Segi võib ajada: Teadmatuses võib teda segi ajada inimesega, kelle sees ta parasjagu pesitseb.

MIDA TEHA KUI PAHA TUJU KOLL SINU SISSE TULEB?

Laste vestlus 31.08 hommikuringis.

LÄHED NATUKE OMAETTE

OTSID TEISE MÄNGU

KOLLI KIUSTE TEED MIDAGI HEAD!

KOLL TEEB SÕPRADE MEELE

KURVAKS JA MUL HAKKAB KAHJU

VAIDLED KOLLILE VASTU

EI LASE KOLLI LIGI. TEED RÕÕMSA NÄO

SOKIKOLL, *Monstrum pedale*

Välimus: Keegi pole teda kunagi näinud, kuid kõik teavad, et ta on olemas.

Elupaik: Kuna keegi pole teda näinud, on ka elukoht teadmata, kuid armastab viibida sokkidega inimeste läheduses.

Levik ja arvukus: Lugematul hulgal üle kogu maailma.

Huvitavad tähelepanekud: Lapsed saavad kohe aru, et sokikoll on käinud siis, kui sokk on kadunud. Ju tal endal sokke napib!

Iseärasused: Armastab näpata igas suuruses ja igat värvi sokke, nii kahe kaupa kui ka üksikult. Mõnikord tulevad need hiljem välja, kuid mõnikord jäävadki kadunuks. Nii aitab ta mõista, et vahel asjad lihtsalt juhtuvad ja nende asjadega tasub vahel leppida.

Segi võib ajada: Kõikide kollidega, kes on seotud asjade kadumisega.

Millisena sina sokikolli ette kujutad?

SÕBRAD, KES KÄIVAD LOODUSEGA KÄSIKÄES

KEVADETÜDRUK, *Puella verno*

Välimus: Peaks on suur punane lilleõis, kannab endaga kaasas lumikelluke, natuke päikest, kaela ümber valget kraed.

Elupaik: Kevade lähenedes elutseb Nabollo rühmas, midu puhkab kõikjal maailmas, kus parasjagu on kevad.

Levik ja arvukus: Levib üle maailma vastavalt ajavööndile.

Huvitavaid tähelepanekuid: Suunab lapsi märkama kevade tunnuseid, õpetab kuulama kevade hääli ja nuusutama kevade lõhna. Võib rääkida tundide viisi putukate ja mutukate elust.

Tema lemmikvanasõna on „Kevadel on talve hambad!“.

Iseärasus: Mitmekülgne ja sametine.

METSATARK, *Saltus sapientem*

Välimus: 3,5 cm pikkune maani pruunikate juustega. Juuksed keskelt lahku kammitud. Kelmikalt muigvel roosa näo ja põdrasamblarohelise kuuuga.

Elupaik: Tähetarkade teaduspesa metsatukk.

Levik ja arvukus: Teada on veel vähemalt üks isend, kelle kuub on lavendliilillat värvi. Hetkel asukoht määramisel.

Huvitavaid tähelepanekuid: Mõistab taime-, linnu- ja loomakeeli. Ilmus meie juurde käesoleval sügisel täpselt sel päeval, kui lastega esimest korda metsa läksime. Nüüd käib rühmaga kaasas kõikjal looduses ja õpetab looduse tarkusi.

Iseärasused: Mahub kergesti igasse taskusse.

Segamini võib ajada: Sarnaneb suuresti pokudega ja sõbruneb kergesti kõigi loodussõbralike olevustega.

PREILI SUVI, Lux aestiva Puella

Välimus: Suviselt lilleline ja värvikirev, kannab enamasti kleite ja kübaraid.

Elupaik: Suviti võib teda kohata Vahva Võluri Vennaskonnas, muudel aastaaegadel puhkab laias maailmas reisides.

Püsivateks naabriteks on talle sõltumata asukohast Härra Sügis ja Kevadetüdruk.

Levik ja arvukus: Levib üle maailma, vastavalt kohalikule ajale.

Huvitavad tähelepanekud: Tõenäoliselt lahkub kogs rändlindudega.

Iseärasused: Tegutseb aktiivselt Nabas vaid suvisel perioodil. Tutvustab suvele iseloomulikku ja aitab seda märgata ning suve põnevamaks muuta.

Begi võib ajada: Teiste suviste preilid ja prouadega.

HÄRRA SÜGIS, Autumnus Dominus

Välimus: Enamasti sügiseselt oranži kuuuga, kuid võib kanda ka rohelisi või punaseid rõivaid. Sügisvihmade ja -tuulte eest kaitseb teda kaabu.

Elupaik: Sügiseti võib teda kohata Vahva Võluri Vennaskonnas, muudel aastaaegadel rändab ringi laias maailmas. Püsivateks naabriteks on talle sõltumata asukohast Preili Suvi ja Talvepoiss.

Levik ja arvukus: Levib üle maailma, vastavalt kohalikule ajale.

Huvitavaid tähelepanekuid: Tegutseb aktiivselt Nabas vaid sügisperioodil. Tutvustab, mis on sügisele iseloomulik ja aitab seda märgata ja väärtustada.

Iseärasused: Teiste kirevaid riideid kandvate härradega.

Loodusega käsikäes käivate sõprade abilised on:

RÜHMA OMA PUU

Iga rühma esimesed lasteaiälõpetajad istutasid Naba aeda oma rühma puu. Oma puuga on kujunenud rühmades omad traditsioonid. Kuldse Draakoni Kuningriiklased vaatlevad oma vahtrapuult aja kulgemist ja muutatusi looduses. Tähetargad käivad oma puu juures puu sünnipäeva tähistamas, Nabollod jällegi häid soove soovimas. Võlurite lapsed käivad aeg-ajalt puu käest nõu küsimas ja küsimustele vastuseid saamas. Kõik rühmad hoolitsevad oma puu eest ning jälgivad aastaegade vaheldumist puul.

KÄNNURING

Lapse jaoks on oluline tegutseda nii toas kui õues. Õues käime iga päev võimalusel kaks korda ja pea-aegu iga ilmaga. Õuesõppel on rühma tegevustes kindel ja oluline koht. Hommikuringi ja vestlusringide läbiviimiseks õues on tagaaias kännuring.

BÕBRAD, KES KÄIVAD AEG-AJALT KÜLAS

JÕULUMAMSEL, *Nobis Avia*

Välimus: Õhetavad põsed, silmade nurgas sõbralikud naerukurrud. Armastab kanda tumepunast kleiti ja tanu ning punase-valgeruudulist kardemoni- ja piparkoogilõhnalist pihikut.

Elupaik: Elab jõulukuul Tähetarkade rühmas, muul ajal oma kodus.

Levik ja arvukus: Seniste tähelepanekute põhjal on olemas ainult üks Jõulumamsel.

Huvitavaid tähelepanekuid: Jõulumamsel käib Tähetarkade rühmas igal aastal jõulukuul. Jõulumamsel kannab endas vanu traditsioone, kus ei peeta niivõrd oluliseks asju, vaid elusolendeid enda ümber. Jõulumamsel aitab lastel märgata ja olla hoolivam nii ümbritseva keskkonna kui inimeste suhtes. Lapsed on käinud koos Jõulumamsliga lindudele ja loomadele sööa viimas. 2 aastat tagasi käisid lapsed Jõulumamsliil kodus külas jõule tähistamas. Koos mängiti ja lauldi, Jõulumamsel pakkus kehakinnitust ning jagas jõulupakke.

Isaärasused: Ilmub meie juurde 1. detsembril ja lahkub 31. detsembril, et järgmisel aastal jälle tulla.

Segamini võib ajada: Lahke küpsetamishuvilise vanaemaga.

 Loe II osa lk 47 „Jõulumamsli kiri Tähetarkadele”.

TUTTMARDRIIN, *Cristatus*

Välimus: Kannab oranži tuttmütsi ja kuube, tal on väike valge habemetutt.

Elupaik: Jõulude eel ja ajal elab Nabollo rühmas.

Levik ja arvukus: Kinnitatud andmetel on olemas ainult üks Tuttmardriin.

Huvitavaid tähelepanekuid: Eriti osav piiluja ja terane kuulaja. Armastab lastega rääkida jõuluootusest ning teha heategusid. Ilmub jõulukuul Nabollode rühma, kirjutab lastele kirju ja lapsed saavad temale kirjutada, valmistab üllatusi.

Isärasus: Võib muutuda nähtamatuks.

Segamini võib ajada: Tavaliste päkapikkudega.

NÕIATRALLITAJAD REBUMPEL JA RABAMPEL, *Veneficas Rebumpel et Rabampel*

Välimus: Kannavad kübarat, pikka seelikut ning kindaid.

Nende juustest ja riietelt võib leida usse, konni ja ämblikke.

Elupaik: Naba tagaia küngas.

Levik ja arvukus: Ilmuvad kord aastas volbriaja paiku, teisi saranaseid tegelasi pole kuskil nähtud.

Huvitavaid tähelepanekuid: Õpetavad nõialuulet ja nõidumist, korraldavad nõiasporti ehk nõiasaapa visakamist, loitsivad ülejäänud aastaks rõõmsa ja energilise oleku.

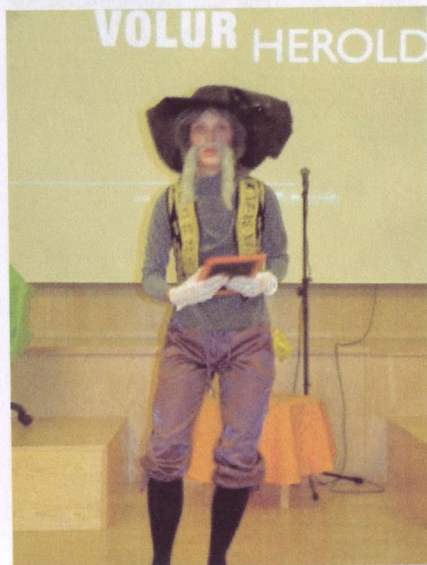
VÖLUR HEROLD, *Veneficus Herold*

Välimus: Hallinevate juuste ja vuntsidega, kannab alati peas völmurimütsi ja vahel on tal seljas ka völmurile omane keep.

Elupaik: Völmuritemaal. Vahel mõnel eriti tähtsal üritusel ilmub end ka Naba lasteaias.

Levik ja arvukus: Rohkesti võib völmureid leida Völmuritemaal, üks isend elutseb ka Nabas Vahva Völmuri Vennaskonnas. Völmur Herold on siiski ainulaadne ja päris tema sarnaseid isendeid pole rohkem täheldatud.

Huvitavaid tähelepanekuid: Omab erakordset völmuvõimet. Kaib Nabas vaid eriti tähtsatel üritustel tähtsaid asju ajamas. Viimati nähti teda Naba 6. sünnipäeval, kus ta völmus Naba Karu Nabasse elama.

REBBANE, *Vulppes*

Sünnilugu: Esimesel Naba üritusel valis õpetaja Katrin omale rebase rolli ja sellest ajast jäi talle külge hüüdnimi Rebbane.

Välimus: Pikk ja prillidega, pisut karvane, uudishimulikkude kõrvadega, kannab põnevaid kostüüme.

Elupaik: Põhjapoolus, Nabollo rühm.

Levik ja arvukus: Ainulaadne isend, keda Naba lasteaias tunnevad nii suured kui väiksed nabakondlased.

Huvitavaid tähelepanekuid: Tal oli enne sündi võimalus valida, kas tulla meie juurde konna või rebasena.

Segi võib ajada: Õpetaja Katriniga.

KANAPERE, *Familia ave*

Välimus: Pehmed, soojad, värvilised, terased.

Elupaik: Lihavõttemaa.

Levik ja arvukus: Arvukalt levinud eriti munapühade ajal.

Antud perekonda on nähtud siiski vaid Nabas.

Huvitavaid tähelepanekuid: Tutvustavad lihavõttekombeid,

jutustavad elust talus, on perekesksed ja arutlevad tihti

küsimuse üle: *kumb oli enne, muna või kana?*

Begamini võib ajada: Muna- või kohvikannu soojendajaga.

Iseloomused: Ilmuvad välja munapühade aegu. Saab kasutada käpiknukkudena.

SUVISED SÕBRAD

Naba lasteaias on suvel eraldi õppekava "Naba suvi õues", kus me kolime kõik oma tegevused õue. Suvised tegevused planeeritakse kevadel õpetajate ühistegevusena. Kogu suvine plaan tugineb väljamõeldud loole. Lastel käivad külas põnevad tegelased. Eriti meelde jäävad olid tunamulluse suve tegelased preili Juuni Lilleväli ja proua Juuli Jumekas ning härrad Jaan Tuli ja August Kelder. Tegelasid käisid suvel lastel külas ja saatsid kirju. Vahel aga ka marju või kärjega mett.

August Kelder ja Tule-Jaan puid saagimas

NABA KARU, *Ursus Naba*

Väljumus: Üldmulje pruun. Käppadel, kõrvadel ja kõhul Naba värvides laigud. Kannab kõhul salataskut, kuhu saab kirjakesi jätta.

Elupaik: Esimesed kuus eluaastat elas Naba kodulehel. Naba 6. sünnipäeval võlus Võlur Herold ta kodulehelt elama Nabasse.

Sellest ajast alates võib Naba Karu kohata kõikjal Naba lasteaias.

Levik ja arvukus: Naba Karu suudab muuta vormi. Ta võib olla väga väike (käpiknuku suurune), keskmine (kaisukaru suurune) või suur (täiskasvanud inimese suurune). Hetkel võib ilmuda kolme karuna.

Huvitavaid tähelepanekuid: Naba väärtuste kodu on tema südames. Ta teab Nabast kõike. Teda saab võtta kaissu ning rääkida talle kõik oma mured ja rõõmud. Temaga saab teatrit teha, pidusid pidada. Naba Karu on kogu nabakonna sõber ja kõik armastavad teda.

Iseloomused: Ei maga kunagi talveund.

 Loe II osa peatükk „Naba Karu lugu” (lk 48).

II OSA

NABA

LOOD

Kindlasti olete nõus, et iga inimese, nii suure kui väikese sees on peidus looja. Kas ja kui tihti me tal ennast ilmutada laseme, sõltub suuresti meist enestest. Samuti elab meie sees lugematul hulgal lugusid. Ja kes meist ei armastaks lugusid kuulata? Hetkel ei tule küll ühtegi meelde! Lood sünnivad vahel iseenesest, vahel mingist olukorrast või sündmusest, vahel tuleb aga lugu otsida. Lugu võib sündida ühe inimese sees, aga vahel luuakse lugu mitmekesi koos.

Lood on meile lõbuks ja lohutajaks, neil on meile palju öelda. Vahetevahel on lugu kellestki, kes juba on olemas, teinekord aga sünnib loost uus lugu...või uus tegelane...või etendus...või raamat... Suure tõenäosusega midagi head. Läbi lugude areneb ühtekuuluvustunne, austus kaaslaste vastu, üksteisega jagamise kogemus, kuulamise ja kaasaelamise oskused.

Lugudel tuleb lasta tulla!

Väikesele inimesele on lugude allikaks tihti suured inimesed. Palju imelisi suurte inimeste lugusid on sündinud just tänu lastele. Naba lapsed on inspireerinud mitmeid lapsevanemaid kirjutama lugusid ja luuletusi ning mõned lood on saanud lausa raamatuks.

Nabollode rühmas laste omavahelisi suhteid jälgides sai alguse lapsevanema Piia Ausmani kirjutatud raamat „Tähtsad asjad“, mille tegelasteks jänes Vassa ja mutt Mudrik. „Mutt Mudrik ja jänes Vassa ei seikle lihtsalt niisama uisapäisa, nende lood ei ole lihtsalt huvitavad, vaid iga nende juhtumine on sätitud mingi kindla moraali või õpetusiva edasiandmiseks.“ (www.haus.ee, eero Epner „Tähtsad asjad-ehk vastutusest kirjutades lastele.)

Saladuskatte all tuleb öelda, et üks lugu (Mirjami mõmmi lugu), mis on kirjas käesolevas raamatus, ootab iseseisvaks raamatuks saamist ☺

Kuidas saab täiskasvanu olla lapsele toeks lugude loomisel?

Täiskasvanu saab ennekõike luua lapse jaoks võimalused lugude jutustamiseks, ärgitades last jutustama, olles huvitatult kuulamas, küsides küsimusi. Selleks ei ole alati vaja leida aega, vaid seda saab teha pea igal pool ja igal ajal.

Isiklik eeskuju on nakkav! Oma lähedase jutustatud lood puudutavad isiklikult ja ärgitavad lapsi lugusid pajatama. Lasteaias on õpetaja see, kes saab oma lugusid lastele jutustada, ent ta on ka lapsevanemale võimaluste looja, ärgitades neid oma lugusid lasteaeda tooma. Selleks on mitmeid võimalusi erinevate ürituste näol, aga ka lihtsalt lapsevanemaid teavitades, et kui neil on mõni jutt, luuletus, laul, siis ootame neid väga lasteaeda. Siin on mõned näited täiskasvanud nabakondlaste loominguist.

NALJAPÄEVAKS

Nabollode lapsevanemalt

Vinksadi- vonksadi Viktor Kloun!

Talle meeldib trumm ja õun.

Trummi Viktor põntsutab,

õuna aga krõmpsutab.

Vahel Viktor viskab nalja,

nalja peale rüügab kalja.

Tema töö on olla lõbus,

kraps ja kelmikas ja kõbus,

naeru pihust pritsida,

kõiki panna itsitama,

trillitama -trallitama,

rõõmsalt kukerpallitama

MÜTSI LUULETUS

Helena ema Nabollodest

Triibuline, tutiline,

nokaga ja jutiline.-

Mütse sadat sorti reas,

kes neid kanda võiks, ei tea.

Jänesele nokk ei lähe,

karu jaoks on tutte vähe,

hundile ei raatsi anda-

lapsed võiksid neid ju kanda!

LUGU VÄIKESEST ÕUNAPUUST

Kuldse Draakoni Kuningriigi vanemõpetaja Anneli Laamann

Kord kevadel istutati viljapuuaeda väike õunapuu. Ta oli veel väga noor ja pisike, näinud väga vähe maailma, sest oli seni elanud puukoolis, mis on nagu väikeste puude lasteaed. Ühel päeval tulid inimesed ja viisid ta endaga kaasa. Väike õunapuu sai endale koha suure uhke õunapuu ja vana pirnipuu vahel. Õunapuuuke uudistas maailma. Kevadpäike kõditas ta oksa ja soojus pani lehed tema okstel kasvama.

“Ihi-hii. Kõdi on!” itsitas väike õunapuu. Korraga kuulis ta kõhatust. See oli vana pirnipuu. “Praegu on kevad ja sul hakkavad kasvama pungadest lehed, see teebki kõdi,” seletas vana pirnipuu lahkelt. “Kevad!” kordas väike õunapuu.

“Kevadel kasvavad mulle lehed ja see teeb natuke kõdi, kui lehed pungadest välja poevad,” mõtles väike õunapuu. Iga päev vaatles nüüd väike õunapuu, kuidas lehed päev-päevalt aina suuremaks kasvavad. Ühel hommikul aga... “Appi, mis valged asjad mulle okste külge on kasvanud!” hädaladas väike õunapuu. Lehed olid ju rohelised, aga sel hommikul olid avanendu pungad, kust oli nina välja pistnud valge pitsivaht.

“Ahahaa,” naeris kõrvalt suur õunapuu. “Need on ju õied! Ma näen, et hakkad suureks kasvama. Oled juba piisavalt vana, et õide puhkeda,” lisas suur õunapuu. Ja tõepoolest väikesel õunapuul olid puhkenud tema esimesed kevadised õied. Juba lendasid kohale mesilased ja sumistasid tema okste vahel. “Ui-ui, ärge kõdistage nii palju!” naeris väike õunapuu, kui mesilased tema õiekobarates nektarit otsides ringi sebisid.

Ühel päeval aga puges aeda vallatu kevadtuul ja viis lendu kõik valged õielehed. Terve puualune oli täis valgeid kroonlehti ja osa lendles neist tuulega õhus. “Miks mu õied maha kukkusid?” küsis väike õunapuu kurvalt. “Need olid nii ilusad ning mesilased olid toredad, kui nad minu puuvõras sumisesid. Enam pole õisi ega mesilasi.”

“Ära kurvasta!” lohutas teda vana pirnipuu kõrvalt. “Suvi on tulemas ja sinu õitest kasvavad toredad viljad – õunad! Hoolitse nende eest hästi, siis nad kasvavad ilusad, suured ja prisked.”

“Suvi!” kordas väike õunapuu. “Suvi tuleb ja mulle kasvavad viljad! Mulle kasvavad õunad! Olen õunapuu!” rõõmustas väike õunapuu. Ta oli kohe nii rõõmus, et lõi väikese laulugi lahti: “Ma olen õunapuu, ma ütlen teile.

Ma olen õunapuu, oh sa mu meie.

Mulle kasvavad õunad, aga teile?

Mis kasvavad külge teile?”

Väike õunapuu vaatas küsivalt vana pirnipuu poole, aga see oli juba tukkuma jäänud. „Võib olla kasvavad temale ka õunad, „ mõtles väike õunapuu.

Väike õunapuu hakkas ootama, millal talle õunad kasvavad. Aga see võttis nii kaua aega. Alguses olid need imetilluksed rohelised pärlid. Tasapisi kasvasid nad suuremaks, aga olid ikka rohelist värvi. Saabus august, viiamane suvekuu. Ühel päeval tulid aeda poiss ja tüdruk. “Vaata!” ütles tüdruk “Väikesel õunapuul on õunad küljes!”

“Jah, on tõesti!” imestas poiss.

“Lähme räägime emale ka!” tahtis tüdruk uudist teatama tõtata.

“Oota, maitseme enne!” tegi poiss ettepaneku. “Ei tohi! Need on ju veel toored! Vaata, kui rohelised need on!” manitses õde venda.

“No ainult ühe!” mangus poiss. Oi kuidas väike õunapuu kohkus. Tema esimesed viljad pole veel valmiski saanud ja juba tullakse neid temalt rebima. Poiss sirutas käe ja küünitas lähima õunani. Väike õunapuu tõstis oma oksad nii kõrgele, kui sai ja hoidis kõvastikõvasti õunast kinni. Jupp aega rabistasid nad, kuni käis väike raks ja õun oli poisil peos, koos tillukse oksaga õunapuu küljest. Ai, kui valus oli väikesel õunapuul. Oks oli küll tilluke, aga murtud koht valutas ikkagi hullupööra.

Poiss aga lõi hambad õuna. “Vuih! Nii hapu ja kõva!” ütles ta ning viskas hambajälgedega õuna rohu sisse”. Lapsed läksid tuppa emale uudist teatama. Väike õunapuu aga seisis kurvalt ja vaatas oma jalge ees lebavat hambajälgedega rohelist õuna. Ta oli väga kurb. Miks ta rebis minult toore, mitte valmis saanud õuna ja oleks ta selle siis ära söönud. Ei, ta viskas selle rohu sisse maha ja ütles, et hapu ja pähh.

Aeg läks ja saabus september. Ka väikesel õunapuul olid oksad õunte raskusest maadligi. “Oi-oi ma ei jaksa enam oma oksa hoida!” hädaldas ta. “Millal nad tulevad ja korjavad need rasked õunad mu okste küljest ära?” küsis ta suure õunapuu käest.

“Kannata veel natuke! Ka mul on raske. Õunad on nii suureks kasvanud, et ähvardavad oksad oma raskusega ära murda! Loodame, et varsti tullakse ja meid päästetakse sellest koormast,” lohutas teda suur õunapuu. “Kui väga raske on, siis natuke raputa oma oksa ja küpsemad õunad kukuvad maha.” Suur õunapuu näitas, kuidas ta oma oksa raputab ja tõesti potsadi-pots kukkus rabinal õunu tema okstelt alla rohu sisse. Väike õunapuu proovis ka oma oksa liigutada. Pots-pots-pots. Kolm õuna lebaski tema ees rohus. “Noo, kas hakkas kergem?” küsis suur õunapuu. “Natuke nagu jah!” vastas väike õunapuu muheledes.

Ühel päeval olidki inimesed viljapuuaias redel kaasas ning pikad ridvad ja korvid käes. Pika ridva otsas oli pisike kauss. Sellega said nad puu otsast õunu kätte. Panid kausi õuna alla ja natuke raputasid õuna ja potsti kukkus õun kausikesse. Kausist aga rändasid õunad korvi. Korvist kastidesse ja kastidega keldrisse talve ootama.

Oi kui hea kerge oli olla, kui ei olnud enam raskeid õunu oksa alla painutamas. Väike õunapuu piilus vana pirnipuu poole. Ka temagi viljad olid korvidesse korjatud. Ainult et tema viljad olid sellised naljakad, pikergused. “Mis sulle nalja teeb, väike õunapuu?” uuris vana pirnipuu. “Minu meelest sinu küljes kasvasid väga naljakad õunad – pikad ja kollased,” vastas väike õunapuu. Nüüd oli vana pirnipuu kord naerda. “Ahahaa. Need ei olnud ju õunad. Mina olen pirnipuu ja minu viljad on pirnid. “

Oi kui rumalana ennast väike õunapuu nüüd tundis. “Kas sa tead,” jätkas vana pirnipuu” et meie viljapuude seas on peale õunapuude veel palju teisi puid. On ploomipuu, kellel kasvavad ploomid, on kirsipuu, kelle viljad on kirsid ja kreegipuu, kes kasvatab kreeke.” “Kas igal puul on oma vili?” imestas väike õunapuu.

“Jah, igal puul on oma vili. Ja need viljad on ka erinevat värvi, erineva kujuga ja erineva maitsega,” seletas vana puu. Väike õunapuu aga kuulas ja mõtles, et küll see maailm on üks suur ja kummaline paik ja tal on veel nii palju õppida, et sama targaks saada kui vana pirnipuu.

Saabus oktoober. Ilmad läksid aina külmemaks ja tihti sadas vihma. Ühel külmal hommikul vaatas väike õunapuu ennast

ehmatusega. Ta oli üleni kollaseks läinud!“Appi! Mulle on öö jooksul uued kollased lehed kasvanud!” Vana pirnipuu muheles ja vastas: “Mitte kasvanud. Sinu rohelised lehed on külmaga kolletunud ja rohelise värvi kaotanud. Varsti kukuvad nad maha ja sa jääd päris paljaks. Talv hakkab lähemale jõudma.”

“Talv hakkab tulema,” kordas väike õunapuu vana pirnipuu sõnu.” Mis asi see talv on? Mulle ei meeldi paljaks jääda!”

“Looduse vastu ei saa. Kui sa lehti maha ei aja, siis langev lumi muutub su okstel väga raskeks koormaks ja need võivad murduda. Lehtede langemine kaitseb sinu oksa. Aga ära nukrutse. Tuleb kevad ja sulle kasvavad uued lehed – rohelised,”

seletas lahkelt vana pirnipuu. Väike õunapuu ohkas. Ju siis peabki nii olema. Päev päevalt langesid tema lehed alla murule. Sügistuul keerutas neid aias ringi. Kogu aed muutus iga päevaga aina kollasemaks ja koltunumaks. Ühel päeval aga hakkas taevast tavapärase vihma asemel sadama valgeid lumeräitsakaid. “Mis need on?” küsis väike õunapuu suurelt õunapuult. “See on lumi,” vastas suur õunapuu. “Talv on käes.”

“Talv ongi käes,” mõtles väike õunapuu. “Varsti tuleb kevad ja mulle kasvavad uued lehed ja õied, siis tuleb suvi ja ma hakkän uuesti õunu kasvatama ning siis tuleb sügis. Minult korjatakse õunad, minu lehed muutuvad kollaseks ja kukuvad maha, et teha ettevalmistusi uue talve tulekuks. Nii see elu juba kord on, nagu ütles vana pirnipuu kevad-suvi-sügis-talv ja siis jälle kevad – suvi...” väike õunapuu haigutas ja jäi magama. Valge lumi langes tema okstele ja maale, muutes kogu aia valgeks muinasjutumaaks. Väike õunapuu aga nägi und kevadest ja mesilastest, väikestest lindudest, kes tema okste vahel suvel laulsid ning punastest õuntest, keda ta oma okstel hellalt kiigutas.

Siin mõned Nabollode lood, mis on just nii sündinud.

NABOLLODE FAHTAASIAJUTT

01.03.2011 hommikuringis

KAUGEL, KAUGEL KUNINGRIIGIS ELAS KUNINGAS JA KUNINGANNA. KURI NÕID TULI SÜNDIS VAIKE TÛTARLAPS KUNINGAL JA KUNINGANNAL NEIL OLI KÕER. NÕID TAHTIS TÛTARLAPSE VARASTADA. LÄKS LUUAGA SISSE. NÕID KALLAS MOOSIPURGI ÕMEER. JA SIIS JUHTUS PAHA ASI. TA VARASTAS TÛDRUKU ÄRA. SIIS TULID KUNINGAS JA KUNINGANNA KÕÕKI JA NÄSID. ET MOOS KUKKUS. NÕID OLI HÄSTI KIIRE. JOOKSIS ÄRA. JOOKSIS LÄKSEST VÄLJA. TA VIIS VAIKESE TÛDRUKU OMA LOSSI JA EI LASKNUD MITTE KEDAGI LIIGI. SIIS TA MUUTIS VAIKESE LAPSE KONNAKS. NÕID TEGI KUNINGALE JA KUNINGANNALE LÕKSU. ET NAD EI PÄASEKS LOSSI. JA SÕDURID LÄKSID PÄASTMA VAIKEST TÛDRUKUT. JA NAD JÄID ISE KINNI. SIIS TULID PÄTID JA KUKKUSID NÕIA LÕKSU. KUNINGAS JA KUNINGANNA OLID VÄGA KURVAD. NAD VAATASID. ET LAST EI OLNUD. KUNINGAL JA KUNINGANNAL OLI ÜKS SÕBER HALDJAS. NAD ÛTLESID HALDJALE. ET TA VÕTAKS LÕKSU EEST ÄRA. KÕIK PÄASESID LÕKSUST VÄLJA JA TÛTARLAPS SAJ TAGASI LAPSEKS JA NÕIDUMINE LÄKS ÄRA. TOIMUS SUUR PIDU SELLE AUKS.

Lugude loomine koos lapsega on mõnus loominguline ühistegevus, milles on aktiivsed mõlemad osapooled. Saime hea meetodi oma Soome kolleegidelt. Lugude jutustamine ja nende üleskirjutamine on meetod, mis sobib kõigile. Seda on kerge kasutada ja see annab rohkesti kogemusi nii loo jutustajale kui ka selle üleskirjutajale. Meetod sobib kõigile, olenemata vanusest, võimaldab võrdväärset dialoogi ja aitab inimestel enda ja teise jaoks aega leida. Seda võib teha kahekesi ja grupiga. Meetod võimaldab hinnanguvaba loomeprotsessi, kus jutustaja säilitab oma loo suhtes autoriõiguse. Kuidas see käib?

1. Kirjuta sõna-sõnalt üles lapse oma lugu, nii nagu ta seda jutustab;
2. Kui sa täpselt ei mõistnud, küsi lapse käest täpsustavaid küsimusi;
3. Kui lugu on lapse poolt lõpuni jutustatud, loe talle see ette;
4. Küsi, kas jutustaja soovib midagi juurde lisada.
5. Lisa täiendused sõna-sõnalt tekstile juurde.
6. Loe lugu uuesti ette ja küsi taas, kas jutustaja soovib veel midagi lisada.
7. Jätka niikaua, kuni jutustaja enam midagi lisada ei soovi.

Lastes lapsel jutustada ja ta lugusid üles kirjutades avastame endas tundliku võime kuulata ja endast midagi anda.

Siin mõned Nabollode lood, mis on just nii sündinud.

NABOLLODE FANTAASIAJUTT

01.03.2011 hommikuringis

KAUGEL, KAUGEL KUNINGRIIGIS ELAS KUNINGAS JA KUNINGANNA. KURI NÕID TULI. SÜNDIS VÄIKE TÛTARLAPS KUNINGAL JA KUNINGANNAL. NEIL OLI KOER. NÕID TAHTIS TÛTARLAPSE VARASTADA. LÄKS LUUAGA SISSE. NÕID KALLAS MOOSIPURGI ÜMBER. JA SIIS JUHTUS PAHA ASI, TA VARASTAS TÛDRUKU ÄRA. SIIS TULID KUNINGAS JA KUNINGANNA KÕÖKI JA NÄGID, ET MOOS KUKKUS. NÕID OLI HÄSTI KIIRE. JOOKSIS ÄRA. JOOKSIS UKSEST VÄLJA. TA VIIS VÄIKESE TÛDRUKU OMA LOSSI JA EI LASKNUD MITTE KEDAGI LIGI. SIIS TA MUUTIS VÄIKESE LAPSE KONNAKS. NÕID TEGI KUNINGALE JA KUNINGANNALE LÕKSU, ET NAD EI PÄÄSEKS LOSSI. JA SÕDURID LÄKSID PÄÄSTMA VÄIKEST TÛDRUKUT. JA NAD JÄID ISE KINNI. SIIS TULID PÄTID JA KUKKUSID NÕIA LÕKSU. KUNINGAS JA KUNINGANNA OLID VÄGA KURVAD. NAD VAATASID, ET LAST EI OLNUD. KUNINGAL JA KUNINGANNAL OLI ÜKS SÕBER HALDJAS. NAD ÜTLESID HALDJALE, ET TA VÕTAKS LÕKSU EEST ÄRA. KÕIK PÄÄSESID LÕKSUST VÄLJA JA TÛTARLAPS SAI TAGASI LAPSEKS JA NÕIDUMINE LÄKS ÄRA. TOIMUB SUUR PIDU SELLE AUKS.

LUGU „VANAISA JA TÜTAR.“

Nabolloed

ELAS KORD ÜKS TÜTAR. TA OLI VANAISA TÜTAR.
EMA-ISA OLID ÄRA LÖUNAMAAL.
VANAISA JA TÜTAR PÄEVAL MÄNGISID JA ÖÖSEL MAGASID.
VAHEL KUTSUSID KA KÜLALISI.
KÜLAS KÄISID ONUD, TÜDRUKUD, POISID JA SÕBRAD.
NAD TEGID TORTI JA KOOKI KA.
JA TITAD KA TULEVAD.
JA LÄKSID KOJU TAGASI.
JA UUED KÜLALISED TULID.
JA UUTE KÜLALISTEGA LÄKSID RANDA UJUMA JA PÄEVITAMA.
RANNAS NAD MÄNGISID PALLI.
KUI PÄEV HAKKAS LÖPPEMA, LÄKSID NAD RANNAS PUHKAMA.

SUURTE JA VÄIKESTE NABOLLODE VIHMASE EMADEPÄEVA HOMMIKU HAIKU
7. lehekuu päeval, aastal 2010

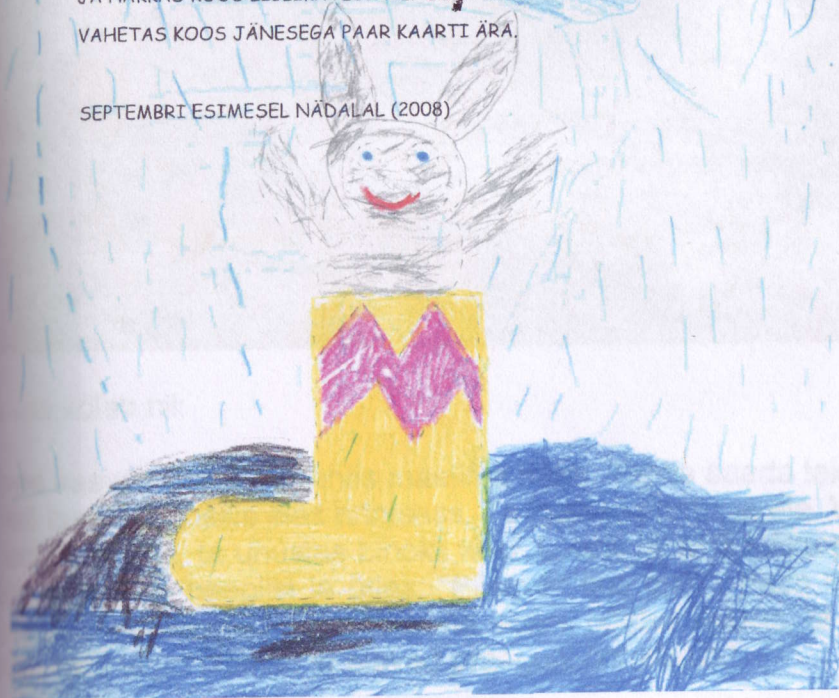
KUI VIHMA SAJAB
VIHMAPIISK TEIST TAGA AJAB
TILK -TILK
TALK-TALK
TOLK-TOLK
AKNAST VÄLJA VAATAB PILK
DRAAKON-DRAAKON-DRAAKON
ÕUES MÄRG ON
ÕUES SAJAB VIHMA
KIIGED MÄRJAD

Kaks lugu raamatust „Vahva Völuri Vennaskonna suured ja väikesed pajatused”

VÖLURITE JUTUSTUS VIHMAST

ELAS KORD JÄNES. TEMA LÄKS KORIDORI JA LÄKS KUMMIKU SISSE JA SIIS LÄKS PORILOMPI HÜPPAMA. TA SAI PORISEKS JA MUSTAKS. SIIS TA LEIDIS ÜHE KUKKESE JA SIIS LÄKS TUPPA JA VÖTTIS KUMMIKUD ÄRA JA HÜPPAS HOBUSE SELGA JA KAPPAS ÖUE. LÄKS HOBUSEGA LIIVAKASTI MÄNGIMA. JÄNES OLI NII KAUA SEAL, ET SAI VIHMAST MÄRJAKS JA SIIS TA LEIDIS ÖUEST PUU JUUREST JO-GI-OH KAARTE JA HAKKAS KOOS LIBLIKATEGA NENDEGA MÄNGIMA. JA LIBLIKAS VAHETAS KOOS JÄNESEGA PAAR KAARTI ÄRA.

SEPTEMBRI ESIMESEL NÄDALAL (2008)

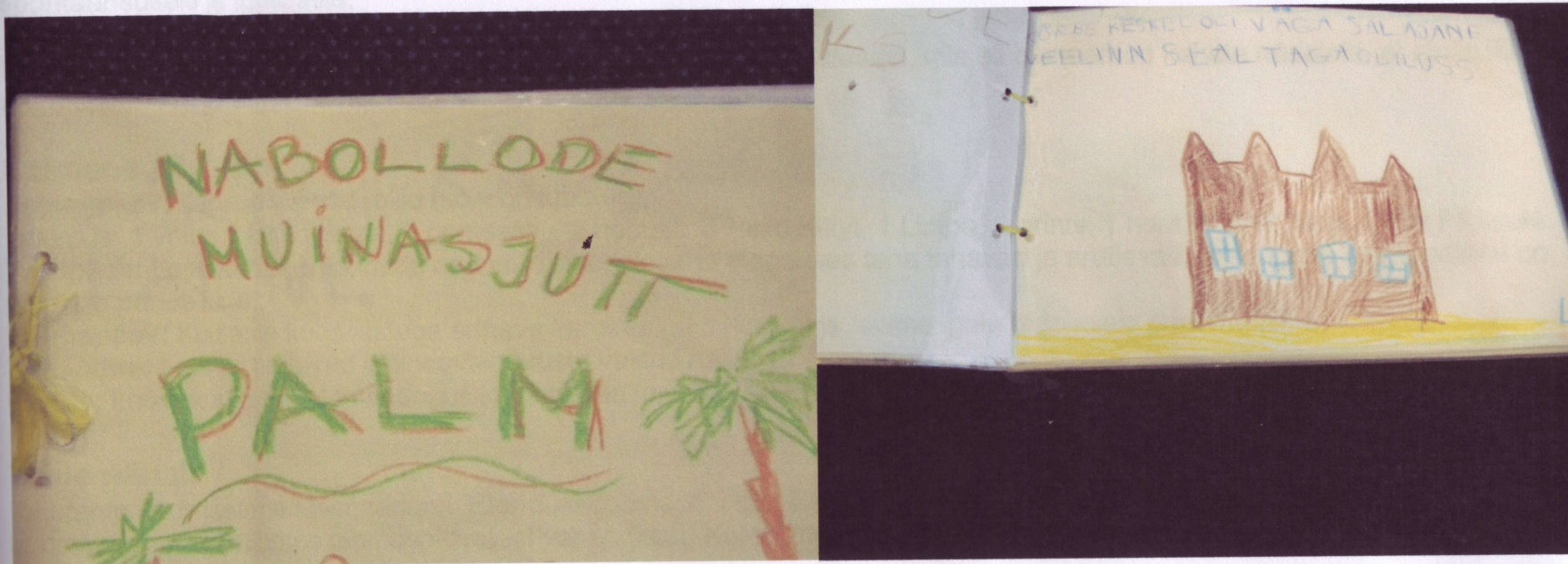

KUIDAS LEHM OMALE MUSTAD LAIGUD SAI? (sügis 2008)

OLI KORD KAKS LAIKU... TULI KOLMAS LAIK JUURDE. SIIS SÖID NAD PALJU MURU JA LÄKSID ROHELISEKS. TAAT TULI JA VÖTTIS LEHMALT PIIMA. AGA SEALT TULI ROHELINE PIIM!
NEIL SÜNDIS ÜKS VASIKAS, KES LÄKS PUNASEKS. TAL TULI NÜÜD VIIES LAIK JUURDE. IGA KORD KUI LEHM ROHTU SÖÖB TULEVAD TAL LAIGUD. JA TULIGI - KUUES LAIK. SIIS LEHM TUNDIS NAGU TA OLEKS LAIKE TÄIS. NEIL SÜNDIS 7 VASIKAT JUURDE JA VEEL 10 JA KÕIK VASIKAD LÄKSID LILLAKS JA ORANŽIKS.
TAAT TULI JA HAKKAS LEHMA LÜPSMA JA LÄKS PEAST PUNASEKS. SIIS TULI VÄIKESEL KÕIGIL ESI MENE LAIK. ESIMENE, KES SAI LAIGU, TEMALE TULI JUBA KAKS LAIKU. NÜÜD OLIGI LEHMAL TUNNE, ET TA ON ÜLENI LAIKE TÄIS. ÜHEL PÄEVAL AGA LÄKS LEHM PORILOMPI JA LAIGUD LÄKSID MUSTAKS...LEHMAD ELASID OMA ELU EDASI.

Lapse oma raamat sünnib siis, kui lugu raamatuks vormida. Vahel võib lugu varem valmis olla, vahel sünnib aga raamat koos looga. Täiskasvanu saab lapsele niipalju abiks olla, kui laps seda vajab. Kui laps ise veel kirjutada ei oska, kirjutab lapse jutustuse raamatusse täiskasvanu. Selle peab muidugi lapsega eelnevalt kokku leppima! Oluline on see, et **niipalju kui laps suudab ja oskab, teeb ta ise!**

Lugu ise kõlab nii:

„Kõrbes kasvab palm. Ta tahtis maailma näha. Tahtis saada teiste palmidega sõbraks. Kõrbe keskel oli väga salajane veelinn, seal taga oli loss. Veelossis elas printsess. Ta igatses printsi järele. Veeloss oli kinnitatud ühe teise puulinna otsa. Palm tahtis teada, kas seal on ka palme, ta unustas binokli koju. Lossis oli kõik lukku pandud. Ja siis tuli üks inimene, kes istutas hästi palju palme maha. Printsess vaatas peeglist ja ütles: "Piisavalt ilus olen". Palm läks lossi ja üks mees juhatas ta kurva printsessi juurde. Palmil oli nõidus peal ja ta tegelikult oligi prints. Palmi nõidus katkes, ta kukkus maha ja moondus printsiks. Printsess kohkus, kui ta maha kukkus. Nad tegid pulmad ja elavad praegugi õnnelikult.“

Igal aastal aprillikuu toimub Naba Teatريفestival, mille teema on alati erinev. Viimastel aastatel on olnud sihiks laste **oma väljamõeldud lugude lavalaudadele toomine**. Etenduse valmimisel on tulemusest enam väärtustatud protsess. Lapsed on protsessis aktiivsed tegutsejad, õpetaja suunaja ja võimaluste looja. Sellistes etendustes väljendub iga lapse eripära ja loomulikkus, lapsel on võimalik valida endale jõukohane väljakutse ja meelepärane roll. Etenduses on kõigi roll võrdselt tähtis ja seal on ruumi spontaansusele ja loovusele.

Näide Nabollode suurepärase lavateose "Lugu lugudes" ettevalmistusest, mis oli planeeritud kahele nädalale, et oleks ikka piisavalt aega süveneda ja tegevust nautida.

Esimene nädal:

Esmaspäev: Lapsed valivad rollid (kõik on lubatud).

Tulemus: 1 võlur, 1 kuninganna, 3 printsessi, 2 hobust, 3 Hello Kittyt, 1 Limpa, 1 prints, 1 hunt, 1 suur härg, 1 Pipi Pikksukk.

Teisipäev: Lapsed räägivad, mida nad valitud tegelasena etenduses teha tahavad ja arutlevad, missugune see tegelane on (õpetaja paneb kirja).

Kolmapäev: Kuulame koos lastega erineva karakteriga muusikat ja leiame igale tegelasele oma muusika.

Neljapäev: Lapsed harjuvad läbi loovtegevuste valitud rollidega.

Reede: Loovliikumises ja loovmängus kujundavad lapsed valitud rolle erineva muusika järgi liikudes.

Teine nädal:

Kirjutame koos lastega stsenaariumi. Etenduse loome läbi igapäevaste planeeritud tegevuste. Lavakujunduse teeme kunstitegevusena rühmas olemasolevatest vahenditest. Kostüümid valmivad kodus koostöös perega.

Vahva Võluri Vennaskonna etenduse „Jänese amet“ tekst, mis mõeldi välja koos lastega Naba teatrifestivali tarbeks, mille teemaks oli „Kõik ametid on head“.

JÄNESE AMET

Vahva Võluri Vennaskonna etendus

JÄNES: JÄNES PIKK-KÕRV OLEN MA,
PEHME TUTISABAGA, PÄEVAD LÄBI HÜPPAN MA,
IKKA RÕÕMSA TUJUGA!

HMM! NII IGAV ON! AINULT HÜPPAMISEGA EI SAA TERVE PÄEV TEGELEDA..HMM!
(Näeb infopunkti) OHOO! MIS SEE ON!?! (Koputab)

INFOTÄDI: TERE TULEMAST INFOSSE! MINA OLEN INFOTÄDI MAALI. SINA KÜSI KÜSIMUSI, MINA VASTAN SULLE! JA ANNAN NÕU KA!

JÄNES: OO! VOT MINUL ON IGAV! TAHAKS MIDAGI TOREDAT TEHA!

INFOTÄDI: NO SEE ON NÜÜD KÜLL KUKEPEA ÜLESANNE MULLE! NIII! MUL ON SULLE PAKKUDA ERINEVAID AMETEID!

JÄNES: AGA MIS SEE AMET ÜLDSE ON?

INFOTÄDI: NO AMET ON SEE, MILLEGA ME KÕIK PÄEVAD LÄBI TEGELEME. SEE ON MEIE TÖÖ. NÄITEKS MINA TEEN TÖÖD KÜSIMUSTELE VASTATES!

JÄNES: SEE ON NÜÜD KÜLL PÕNEVI!

INFOTÄDI: JAA! NIII! ESIMESENA PAKUN SULLE SELLIST AMETIT.

KARU: MÖMM-MÖMM! KARU OLEN MA! ARMASTAN KÕHTU TÄITA MA MEEGA, SEEPÄRAST TOITU TEEN VÄGA HEA MEELEGA.

INFOTÄDI: NIISIIS, KARU TEEB KOKAMEHE TÖÖD! SOBIKS SULLE SEE?

JÄNES: EI, SEE EI LÄHE! MULLE EI MEELDI KÜLL SÜÜA TEHA. MA SÖÖN AINULT PORGANDIT!

INFOTÄDI: NII, SIIS ON MUL PAKKUDA SELLIST AMETIT, MIDA PEAB HUNT SIIN MEIE METSAS. HUNDU, TULE KORRAKS SIIA!

HUNT: HUNT KRIIMSILM POLE MA,
HOOPIS METSASANITAR OLEN.
RAVIME TERVEKS KÕIK ME SÕBRAD,
SAGEDASED PATSIENDID ON MEIL PÕDRAD!

INFOTÄDI: NII, ARSTIAMET MEELDIKS SULLE VÕI?

JÄNES: OI EI! MINA KARDAN SÜSTI!!

INFOTÄDI: AE, PÖDER! TULE KORRAKS SIIA!

PÖDER: PÖDER SARVILINE OLEN MA
EHITAJAKS METSAS MA!

ONNID-TEED KÕIK VALMIS EHITAN,
SIIS ON METSAELANIKEL SIIN HEA ELADA.

INFOTÄDI: NII JÄNES! EHITAJA AMET SOBIB SULLE?

JÄNES: EI SOBI! MINA EI JAKSA RASKEID ASJU TÕSTA!

INFOTÄDI: SELGE! KUTSUN SIIS SIIA NÜÜD SIILI!

SIIL: POT-POT OLEN SIIL.

LEMMIKASJAKS ON NÕEL JA NIIT,

NENDEGA ÕMBLEN MA

KLEITE, PÜKSE, SEELIKUID!

INFOTÄDI: NO JÄNES! SEE ON JU NÜÜD KÜLL TORE AMET!

JÄNES: EI! MINA EI OSKA ÜLDSE ÕMMELDA! PEALEGI OLEN MA SELLEKS LIIGA VALGE!

INFOTÄDI: NO SELGE. SIIS EI SAA JAH ÕMBLEJAKS HAKATA. AGA KUIDAS OLEKS LOOD SELLISE AMETIGA – AE,

REBANE! ASTU KORRAKS MINU TUPPA!

REBANE: URR! OLEN REBANE – JAHIMEES!

INFOTÄDI: JAA! REBANE OSKAB HÄSTI PISEMAID LOOMI VARITSEDA JA TEMALE SEE TÖÖ VÄGA MEELDIB. IGA PÄEV ON
MIDAGI PÕNEVAT TEOKSIL!

JÄNES: EI, MULLE PÕNEVUS EI MEELDI!

INFOTÄDI: NO KUULE, JÄNES! MIS NÜÜD SIIS SAAB! SULLE EI SOBI ÜKSKI AMET JU! NO MINUL ON AINULT ÜKS
PAKKUMINE JÄÄNUD! KUULGE, METSAKÜLA TANTSUÕPILASED – TULGE SIIA!

JÄNES: VOT SELLINE ASI MULLE KÜLL MEELDIB! TANTSIMINE!

INFOTÄDI: JAA! SIIN ON MEIL SPORDIKLUBI NOORED ÕPILASED. MUIDUGI! MIKS MA VAREM SELLE PEALE EI TULNUD!
SIIN TREENIVAD KA TEISED JÄNESED JOOKSUVÕISTLUSTEKS!

JÄNES: JAA! JOOKSMINE TULEB MUL VÄGA HÄSTI VÄLJA! LEIDSINGI OMALE ÕIGE AMETI!

Nabal on olemas oma „Naba laul“, mille kirjutas muusikaõpetaja Kärolin Raadik.

Naba laulu saad kaasa laulda, kui avad DVD-lt 7. loo.

„NABA LAUL“

KOERAL ON SABA AUH-AUH-AUH.
KASSIL ON SABA MJÄU-MJÄU-MJÄU.
LINNUL ON SABA TSIRR-TSIRR-TSIRR.
KALAL ON SABA MULL-MULL-MULL.

VÄIKSEL LAPSEL POLE SABA,
AGA TAL ON OMA NABA.
VÄISEL LAPSEL POLE SABA,
AGA TAL ON OMA NABA.

SEE ON MEIE, SEE ON MEIE LASTEAED NABA!
SIIN ON MINU, SIIN ON MINU PISIKE NABA!
EMALE JA ISALE OLEN MA AGA
NENDE MAAILMANABA!

Nabas on igal rühmal oma lugu.

LUGU SELLEST, KUIDAS VÕLUR NABASSE JÕUDIS

Võlurite omalooming 02.03.2010 hommikuringis

Ühel hommikul ärkas Võlur Herold üles ja hakkas omale/endale putru keetma. Kõht täis otsustas ta teha ühe hommikuse jalutuskäigu. Äkki tuli võluril meelde, et ta tahtis ju Naba lasteaeda üles otsida. Ta oli sellest väga palju toredat kuulnud. Ja võlur otsustas otsima minna. Ta kõndis ja kõndis. Äkki sattus ta suurde metsa.

Metsas kohtas ta hunti. Hunt uuris: „Kes sina selline oled?“. Võlur vastas „Ma olen võlur Herold.“ Hunt küsis: „Mis sa siin metsas teed?“ Võlur vastas: „Ma otsin Naba lasteaeda, kas sina tead, kus see on?“. Hunt: „Ja, tule, ma näitan.“ Aga hunt oli kaval ja viis võluri hoopis oma urgu. Möödus öö ja hommikul läks hunt jahile. Võlur võlus end aga urust ära metsa tagasi.

Metsa asemel aga sattus hoopis jõuluvana ja päkapiku juurde. „Tere, Võlur!“ ütlesid Jõuluvana ja päkapikk. Jõuluvana uuris: „Kes sina oled?“. „Mina olen võlur Herold!“ „Miks sa siin oled?“ uuris Jõuluvana. „Ma otsin Naba,“ teatas võlur. „Kas teie teate, kus see on?“ „Tean, me oleme seal käinud küll,“ vastas Jõuluvana. „Mina olen seal ringi piilunud,“ ütles seepeale päkapikk. „Aga võlur, meie oleme Lapimaal, aga Naba on Eestis“.

Võlur otsustas, et proovib end taas Eesti metsa võluda. Ja hops, oligi metsas tagasi! Äkki märkas võlur enda ümber suuri puid. Võlur värises. Äkki küsis üks suur kuusk: „Miks sa üksi siin metsas oled?“

„Ma otsin Naba lasteaeda, kas teie teate, kus see on?“ vastas võlur. „Jaa, sa pead siit otse minema,“ näitas

kuusk võlurile tee kätte.

Võlur kõndis ja kõndis, oli otsimisest natuke väsinud ja istus kännule. Äkki tõusis tugev tuul. Tuul hakkas võluriga rääkima. „Kes sina oled?“ küsis kuusk. „Ma olen võlur Herold!“ „Mis sa siin metsas teed?“ uuris Tuul. „Ohh, ma otsin Naba, kas sina tead, kus see on?“ tahtis võlur teada. „Tean, ma olen seal mängimas käinud küll, tule, ma näitan sulle. Ja tuul viiski võluri Naba lähedale metsa.

Samal ajal aga olid metsas jalutuskäiku tegemas Naba lapsed, kes leidsid võluri põõsa alt kükitamast. „Kes sina oled?“ küsisid lapsed. „Ma olen võlur Herold“. „Mis sa siin teed?“ uurisid lapsed võluri käest. „Ma olen võlur Herold ja otsin Naba. Kas teie teate, kus Naba on?“ „Jaa, meie oleme Naba lapsed. Tule meiega kaasa!“.

Võlur oli õnnelik, et kohtas Naba lapsi. Lõpuks ometi saab ta näha, milline see Naba lasteaed on. Ja sellest ajast saati elab ja tegutseb Võlur Herold Nabas Vahva Võluri Vennaskonna lastega koos.

KULDSE DRAAKONI KUNINGRIIGI MUINASJUTT

Kaugel, kaugel haldjatemaal seitsme maa ja mere taga asus Kuldse Draakoni Kuningriik. Ta nägi välja nagu üks tavaline kuningriik, kus oli oma kuningaloss koos kuninga ja kuningannaga, printsesside ja printsidega ning muidugi õukonnaga. Ainult et sel kuningriigil ei olnud sõjaväge, sest neil lihtsalt ei olnud seda vaja. Teised kuningriigid nagu Tähtsate Tähetarkade kuningriik, Nabollode kuningriik ega Vahvate Völurite Vennaskond ei tahtnud selle kuningriigiga tüli norida, sest seda kuningriiki valvas Kuldne Draakon. Sellel draakonil oli kolm uhket pead ja kolm suud, mis sülitasid tuld ja kuuma hingeõhku, pikk tugev ogaline saba, võimsad küünised ning kuldsest läikivad tugevad soomused. Seepärast ei norinudki keegi selle kuningriigiga kunagi tüli, sest nad kartsid draakonit, kes ainsa tulepurskega võis kõrvetada 100 sõjameest. Muidugi ei teadnud nad, et Kuldse Draakoni võimsa ja hirmuäratava välimuse taga peitus hea ja sõbralik süda. Tegelikult ei teinud see draakon kärbselegi liiga. Ta elas kenas mäealuses koopas, otse kuningriiki sisse viiva värava ääres ja igaüks, kel kuningriiki asja oli, pidi temast mööda jalutama.

“Tere!” ütles draakon igale möödaminejale, sest talle kangesti meeldis teretada ja inimestega rääkida. „Head aega!” ütles ta igale lahkujale, sest ta oli ka väga viisakas ja hästi kasvatatud draakon.

Ükskord juhtus aga selline lugu, et draakonist möödus vana eideke korviga. Ta oli turul suhkrukringleid müümas käinud ja nüüd oli tal korvi alles jäänud vaid üks kringlike. Draakon aga jumaldas suhkrukringleid.

“Hmm, kas ma tunnen õigesti värsket suhkrukringlilõhna?” “Jaa,” vastas eideke.

“Kas sooviksid ühte endale?” “Meeleldi,” vastas draakon. „Aga kuidas sa jagad ühte suhkrukringlit, kui sul on kolm pead ja kolm suud?” Nüüd juhtus selline asi, mis kunagi veel juhtunud ei olnud.

Draakoni kolm pead läksid omavahel tülli. Kes saab selle kringli endale? Oi millist lärmi tekitasid kolm riidlevat draakonipead!

Kuningas ei suutnud lõpuks seda lärmi ära kannatada ja saatis asja uurima oma lossiaia paabulinnu. See jalutas alla värava juurde ja küsis: “Mis siin toimub? Millest selline lärm?” Draakon rääkis, et neil on ainult üks suhkrukringel ja nad ei suuda otsustada, kes neist selle peaks ära sööma.

Paabulind ütles, et tema arvates võiks selle ära süüa kõige ilusam pea. Nüüd hakkasid pead lisaks vaidlema, kes on kõige ilusam.

Lärm paisus aina suuremaks, kuni kuninganna saatis tüli lahendama lossiloomaaia kaelkirjaku. Kaelkirjak kõmpis alla värava juurde ja saades teada, milles on asi, ütles: “Teate, ma annan teile nõu. Minu meelest peaks suhkrukringli ära sööma see, kellel on kõige pikem kael!” Nüüd hakkasid draakonipead vaidlema selle üle, kellel on kõige pikem kael. Mõõtsid ja sirutasid oma kaelu ja tüli aina paisus ja paisus.

Printsess ei kannatanud seda lärmi enam välja ja saatis oma armsa valge jänese vaatama, mis toimub. Jänes tuli hüpatas alla ja ütles, et tema meelest peaks suhkrukringli saama see, kellel on kõige pehmem ja armsam kasukas, see tähendab soomus. Aga tüli sellega ei lõppenud, vaid paisus veel suuremaks.

Ka prints ei kannatanud seda lärmi enam välja ja saatis oma lemmiklövi vaatama, mis toimub. Lõvi tuli alla ja ütles, et tema meelest peaks suhkrukringli saama see, kellel on kõige valjem hääl. Oh sa poiss, kui suureks paisus lärm nüüd. Kogu kuningriigi elanikud pidid oma kõrvad kinni katma, kui draakonipead hääle valjuse võistlust korraldasid.

Lärm paisus lausa väljakannatamatuks, sest pead vaidlesid:

- kes saab kringli endale
- kes on kõige ilusam
- kelle kael on kõige pikem
- kes suudab kõige valjemat häält teha
- kes on kõige armsam ja pehmem soomusega.

Suure lärmi peale tuli seesama eideke jooksuga draakoni juurde ning lõi suhkrukringli kolmeks tükiks. Korraga oli kuulda vaid kolme suu matsutamist. „Aitäh,“ ütles draakon, kui oli kringli ära söönud. „Palun vabandust, et sellist lärmi tegime. Kaklesime, et kes on ilusam, kellel pehmem soomus või valjem hääl. Oleks me teadnud, et lahendus võib olla nii lihtne, poleks me tülli läinudki. Kuidas me küll ise sellise asja peale ei tulnud, et asju jagada saab.“ Eideke naeratas ja ütles: „Pole tänuväärt. Järgmine kord, kui turult tulen, jätan sinu jaoks kolm suhkrukringlit alles.“ „Aitäh, aitäh, aitäh,“ ütles draakon kolmest suust.

TÄHETARGA LUGU

Lugu sündis Tähetarkade hommikuringis 18. septembril 2009

Elas kord üks võlur. Ta on tähevõlur, kes võlub öösel tähed taevasse. Ta oskab võluda ka kuu taevasse ning ennast raamatu vahele magama. Tähetark elab majas, mis asub kõrgel mäe otsas. Ta saab koju lennates, sest see on nii kõrge mägi, et see ulatub taevasse. Seal mäe otsas on üks võluraamat, mille seest tuleb Tähetark välja.

Tähetargal on üks sõber, kellel on sinine kuub. Ta elab ka taevast. Tal on taevast sõbraks linnud, kellest üks on Sinilind. Sinilind täidab häid soovide. Tähetark lendab öösel Sinilinnuga meie juurde. Sinilind sätendab.

Tähetarga sõbrad on veel päike, kuu ja tähed. Tähetark lohutab sõpru ja võlub nendel tuju heaks. Ta on ka meie sõber, kes aitab meid. Näiteks ta aitab meil klotsimaja ehitada. Tähetark ei tee teistele haiget. Ta joonistab meiega koos ilusaid liblikaid – kõige ilusamaid maailmas, mida meie veel ei oska. Kui keegi hätta jääb, siis Tähetark aitab ja päästab ta ära.

Tähetark on sõbralik ja hea. Ta teeb meile üllatusi, nagu näiteks toob meile kingitusi. Ta käib sõprade juures. Kui meie magame, võlub ta meile väga hea unenäo. Tähetark mängib lastega koos. Ta on meile väga hea sõber. Ta ei lükka, ei löö teisi. Kui keegi teeb pahandust, ütleb ta seda Kärolinile, Ülile või Annikale või lapsele endale. Kui keegi teeb pahandust, paneb ta käed kahele poole üles ja ütleb: "Aitab!"

Tähetark on vahepeal kurb – kui keegi on haige või kui keegi teeb teisele haiget. Kui on suur müra, siis ta ei kuule. Tähetark annab meile ka võluväge. Talle meeldivad linnud, lilled, rohi, loomad ja liblikad. Ta viskab meile uneliiva, see on nii-nii väikeste teradega. Tähetark ei kisu lehti ega tooreid ploome puult maha. Ta sööb ainult neid ploome, mis on küpsed ja kukuvad maha. Lehed lähevad ise oranžiks ja tulevad ise maha.

Hilja õhtul läheb Tähetark taevasse, kuhu ta võlub tähed ja kuu. Kui lapsed lähevad lasteaiast koju, ootab Tähetark, kuni kõik on magama läinud. Enne taevasse minemist viskab ta võluliiva, mis paneb meid magama. Kui kõik on magama jäänud, jääb Tähetark ise ka magama. Ta hakkab ringi keerlema, kuni kõikidel on uni. Ta keerleb hästi kaugele – Pärnusse, Tartusse, isegi Hispaaniasse.

Oma lugu on ka osadel Naba sõpradel.

KUIDAS RÜHMA LUGEMISPESA VALVUR JA KÕIGI RAAMATUTE SÕBER RAAMATUVANA SAI ENDALE PRILLID

Draakonite rühma vanemõpetaja Anneli Laamann

RAAMATUVANA LUGES ÕHTUTI LIIGA PIMEDAS JA TA SILMAD VÄSISID ÄRA JA NÜÜD VAJAVAD NAD ENDALE ABIKS PRILLE.

ALGUSES RAAMATUVANA EI JULGENUD IGA ESMASPÄEVASESSE HOMMIKURINGI UUTE RAAMATUTE TUTVUSTUTAMISELE TULLA. LAPSED LUBASID, ET NAD EI HAKKA NAERMA EGA NARRIMA, SIIS RAAMATUVANA JULGES ENNAST NÄIDATA.

LAPSED LEIDISID ÜHESKOOS ET:

- PRILLID SOBIVAD TALLE
- NEED ON ILUSAD PRILLID
- PRILLE PEAB HOIDMA, ET NAD KATKI EI LÄHEKS
- PRILLID ON MÕNE LAPSE ISAL, EMAL, VENNAL JA ÕPETAJA TERJEL, ANNELIL KA VAHEST.
- SILMADE ABIMEHED ON LISKAS PRILLIDELE KA BINOKKEL JA PIKKSILM NING LUUP

KOOS TUTVUTI UUTE RAAMATUTEGA – „INIMKEHA ATLAS LASTELE“, „PILDIRAAMAT MINU KEHAST“, „ELU PIMEDANA“ JA „5 MEELT“.

MÄNGISIME KAHTA MÄNGU:

„LIIGUTA SILMI“ – SUUNA PILK ÜLES, ALLA, PAREMALE, VASAKULE, TEE SILMADEGA RINGE.

„PIME“ – SILMAD ON KINNI JA SA PEAD KÄSIKAUDU ÄRA ARVAMA, MIS MÄNGUASI VÕI ESE SULLE KÄTTE ANTI.

KIRJAPESAS SAI PIILUDA LÄBI PISIKESE LUKUAUGU JA JOONISTADA VÕI KIRJUTADA, MIS SULLE SEALT PAISTIS.

KUNSTIPESAS SAI JOONISTADA LASTELE SILMI – SINISEID, PRUUNE, ROHELISI, HALLE JA VAADATA, KES VAJAKS LISKAS SILMADELE PRILLE.

SILMANÄDALA TEEMA RAAMES VEEL:

- VALMISTASID LAPSED PAPIST PRILLID, KAUNISTASIME NEID,
- MÄNGISIME PIMESIKKU JA PIMEDA TALUTAMISE MÄNGU TOAS JA ÕUES.
- MÄNGISIME SILMAARSTI JA KONTROLLISIMELASTE NÄGEMIST.
- REEDESSEL MUINASJUTUPÄEVAL LAVASTASIME EESTI MUINASJUTTU „KUIDAS REBANE ENDALE UUED SILMAD SAI.“

TÄHTSATE TÄHETARKADE PUU LUGU

Lugu sündis Tähetarkade hommikuringis 2. oktoobril 2009

Oli kord üks õun. Ta oli nagu imeõun – tilluke ja punane. Tema sees kasvas aga veel väiksem ime – seeme. Kord juhtus nii, et sügistuul raputas õunakese puu otsast maha. Sügiskülmad ja vihm tegid õunale liiga. Nad näpistasid teda siit ja sealt. Aga õun oli vapper, sest tema sees oli uue elu algus, mida ta pidi väga hoolega hoidma. Kui ilmad läksid külmemaks, värises õun nukralt üksinda. Tema süda ootas kevadet. Ta ütles: “oh, tuleks ometi keegi ja viiks mind mõnda sooja kohta!”

Seda juttu juhtus kuulama üks lind. Ta oli helesiniste sulgedega ja ilusa kuldse tutiga lind, kes viis täide kõik head soovid, mida keegi kord soovinud oli. Nii lendaski sinilind õuna juurde ja ütles: “Sa oled nii vapralt kaitsnud seemet oma sees. Tule, ma viin su soojemasse kohta.” Õunake läkski linnuga kaasa. Ta oli külmast ja tuulest nii väsinud, et sulges oma silmad ja jäi magama.

Kui õunake ärkas, leidis ta ennast mäe otsast pilve piirilt ühest majakesest. Seal oli mõnus ja soe. Äkki kuulis õunake kedagi ütlevat: “Ära karda, õunake. Mina kaitsen sinu seemet kuni kevade tulekuni. Sa võid selle minu hoolde anda.” Õunake sai teada, et see helde hääl kuulus rohelise kuuega mehikesele, kes nimetas ennast Tähetargaks. Iga õuna saatuseks on üks kord otsa saada. Seda teadis ka meie imeõunake. Ta ulatas oma seemne, mis oli tegelikult ka tema süda, Tähetargale ja jättis Tähetargaga hüvasti.

Kui saabus kevad, läks Tähetark kamina juures oleva laekakese juurde, kus oli üks seeme. See oli õuna seeme. Tähetark sai kohe aru, et seeme tuleb mulda panna. Ta kutsus tuule appi ja palus teda: “Palun, tule mulle appi ja lükka mu juurde üks pilv.” Sõbrad ongi ju selleks, et nad aitavad. Tuul lükkas pilve Tähetarga juurde. Tähetark istus pilve peale, päris keskele, sest ääre pealt võib ju alla kukkuda. Tähetark hüüdis linnukesele: “Palun tule, linnuke mulle appi!” Linnuke kuulis ja jõudis pilve juurde. “Mida sa soovid, Tähetark?” küsis linnuke. Tähetark palus: “Palun vii mind maa peale.” “Tule, istu mu selga,” ütles linnuke. Tähetark hoidis õrnalt seemet oma peos ja istus linnukese selga, sinna, kus tiivad lähevad laiali. Linnuke laskis tiibadel hõljuda ja selle abil sai maanduda.

“Aitäh, kallid linnuke,” tänas Tähetark oma abilist. Tähetark otsis mullaga koha, kus ta sai seemne maha külvata. Tähetark tõi jõest vett ja kastis seemet. “Ole hea, kasva ilusaks õunapuuks.”

Tähetark läks natukeseks ära. Ta tuli mõne aja pärast tagasi ja märkas, et seeme oligi idanema hakanud. Tähetark hoolitses oma puukese eest – tõi talle juua ja rääkis temaga juttu. Nii möödus kevad, suvi, sügis ja talv.

Igal kevadel tulid puule pungad. Nendest tulid lehed. Puu puhkes õide ja õitest kasvasid õunad. Suvel õunad küpsesid ja sügisel said need valmis. Lehed langesid maha ja saabus talv. Mitu aastat hoolitses Tähetark õunapuu eest.

Ükskord kuulis Tähetark, et Pirital Naba lasteaias on Tähetarkadenimeline rühm. Vabal ajal käis Tähetark Naba lasteaias uudistamas, mida lapsed seal teevad. Ta märkas, et Tähetarga lapsed olid väga loodussõbralikud. Nad hoolitsesid looduse eest. Lapsed teadsid, et igal asjal on hing. Nad ei nokkinud puukoort, sest nii võib puu haiget saada. Puu läheb siis norgu, kui talle haiget tehakse. Tähetargad ronisid ainult tugevate puude okstel. Nõrgad oksad võivad haiget saada.

Ükskord nägid Tähetargad, kuidas kaks koolipoissi lõhkusid sipelgapesa. Nad ütlesid: "Palun ära lõhu! Sipelgad on ju kurvad." Tähetarkadel on ka oma linnupesakast. Kevadeti käisid nad mõnikord vaatamas, kas lind on endale sinna pesa teinud. Sügisel lendasid linnud lõunamaale, aga kevadeti tulid tagasi pesakasti.

Kui Tähetark oli lapsi neli aastat jälginud, otsustas ta õunapuu neile kinkida. Kevadel tõi ta puu lastele ja lapsed istutasid koos vanematega puu maha. Nüüd on see Tähetarkade puu, mida lapsed hoiavad. Igal kevadel peavad Tähetargad puu sünnipäeva. Nad käivad puu eest hoolitsemas ja vaatavad, et puul oleks Nabas hea olla.

Tihti saadavad Naba sõbrad lastele kirju. Üks selline kiri tuli Tähetarkadele pärast suurt segadust magnispesas.

JÕULUMAMSLI KIRI TÄHETARKADELE

Piilusin siin ja piilusin seal,
piilusin magamistoa akna peal.
Mis mina nägin – oh-oh-hoo!
Nüüd on küll pahasti lood!

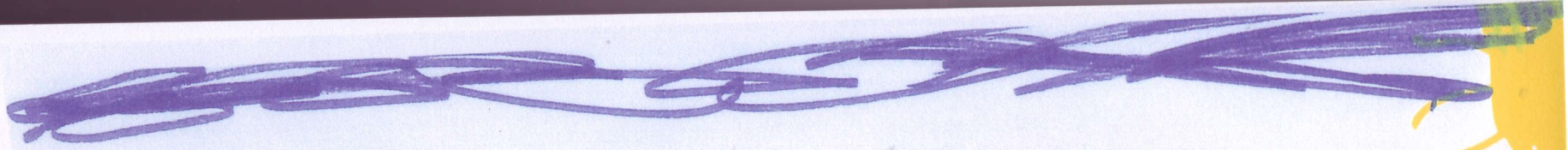
Sättisid magama lapsed end,
üheskoos just nagu õde ja vend.
Voodisse pugesis, kümneni lugesin
trallisid-möllasid, teki all hullasid.

Mis siis sai, see ehmatas mind,
kurvastas meel ja nukraks jäi hing
Vaikseks ei jäänud üldsegi kisa!
Mis oleks öelnud ema või isa?

Hea, et nemad sest miskit ei tea
ära jäi unejutt, padjale pea.
Kuidas jääd unele täna sina?

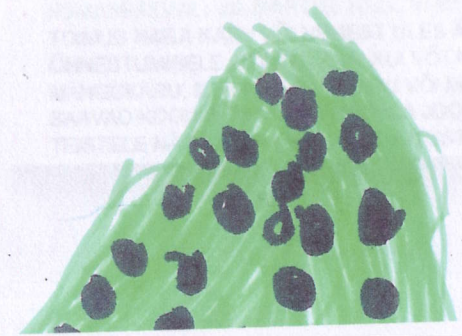
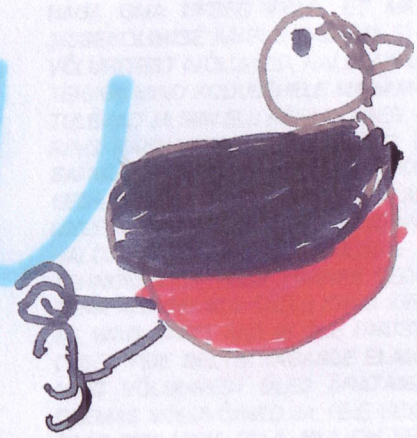
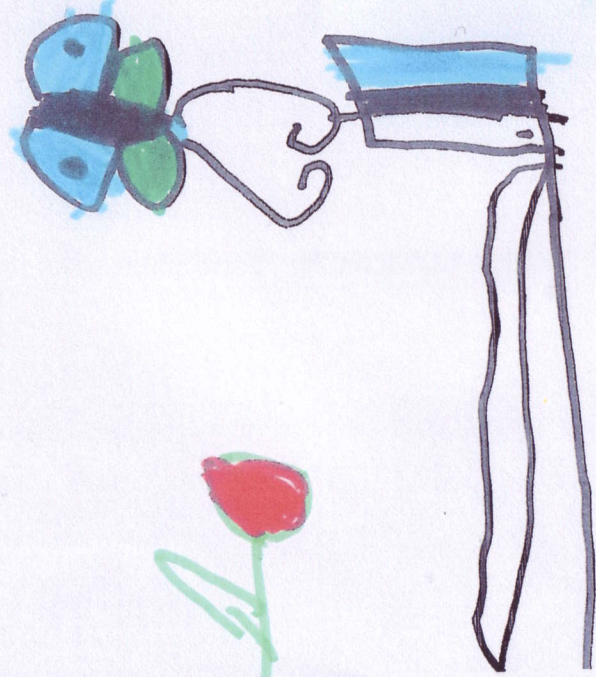
Kus on padi, tekk ja lina?

Kus on jalad, käed ja pea,
kas tuleb unejutt – veel ei tea.
Mis saab täna, kas lapsed on hääd
või unejutt jällegi ära jääb...

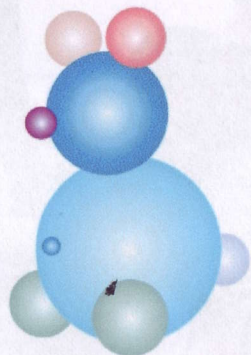

NABA KARU

LUGLU

Naba Karu tuli meie juurde Nabasse elama Naba 6. sünnipäeva nädalal 2011. aastal. Tegelikult oli ta Naba kodulehel ringi uidanud juba Naba avamisest saati. Vahel joonistasid lapsed temast pilte. Kõik ju teadsid, milline ta välja näeb. Pildi peal näeb Naba Karu välja umbes selline:

Ühel päeval enne Naba 6. sünnipäeva, saime me Naba Karult aga sellise kirja:

TERE, ARMSAD SÕBRADI!

MINA OLEN NABA KARU – TEATE KÜLL, SEE, KES NABA KODULEHEL UITAB. OLEN NIIVIISI TEIE KÕRVAL ELANUD VARSTI JUBA 6 AASTAT. KÕIGE PAREM ON, KUI MA ALGUSEST PEALE KÕIK ÄRA RÄÄGIN. MIND LOODI JUBA ENNE, KUI NABA OMA UKSED AVAS. ET MA SELLES TOHUVA-POHUS, EHITUSE JA SISSEKOLMISE KÄIGUS KADUMA EI LÄHEKS, VÕLUS ÜKS NABA TÄHTSATEST VÕLURITEST (VÕLUREID, HALDJAID JA MUID MAAGILISI TEGELASI ELAB NABAS TEISIGI) MIND KODULEHELE MAGAMA, NOH, NIIKAUAKS, KUI LAPSED NABASSE TULEVAD JA SIIN ELU KÄIMA LÄHEB. NII MA OLEN SIIN TUKKUNUD JA UNERIIGIS RINGI RÄNNANUD NING OODANUD, ET KEEGI MIND ÜLES ÄRATAKS. ÕIGE PEA SAI MÜLLE SELGEKS, ET TÄHTIS VÕLUR ON MIND ÄRA UNUSTANUD, NII NAGU SEDA SUURTE VÕLURITEGA IKKA AEG-AJALT JUHTUB. NII MA SIIS RÄNDASIN UNERIIGIS RINGI JA SÕBRUNESIN PALJUDE VÕLURITE JA MAAGIDE JA HALDJATE JA MUUDE ERILISTE TEGELASTEGA, KUNI KOHTASIN ÜHTE TEHNOKRATTI. TEMA TUNNEB SEDA ARVUTI JA INTERNETI VÕLUKUNSTI JA TEMA AITASKI MUL SELLE KIRJA KIRJUTADA JA TEILE SAATA. MA LOODAN, ET TE MIND PÄRIS ÄRA EI OLE UNUSTANUD! MA TAHAKSIN KANGESTI LÕPUKS OMETI TEIE SELTSI NABASSE ELAMA TULLA, AGA SELLE JAOKS PEAB KEEGI MIND VÕLUUNEST ÜLES ÄRATAMA. MA TEAN, ET KÕIGIL INIMESTEL ON OLEMAS VÕLUVÕIMED JA TEIE SEAS ELAB KA VÕIMAS VÕLUR HEROLD, KES SAAB SIIN ABIKS OLLA. MUL ON TEILE ÜKS SUUR PALVE – PALUN ÄRATAGE MIND ÜLES! OOTAN VÄGA-VÄGA TEIE KÕIGIGA KOHTUMIST. KUI KÕIK LÄHEB KORDA, KORRALDAN OMALTPOOLT MEILE KÕIGILE ÜHE HIIGLAMA TOREDA NABA SÜNNIPÄEVANÄDALA!

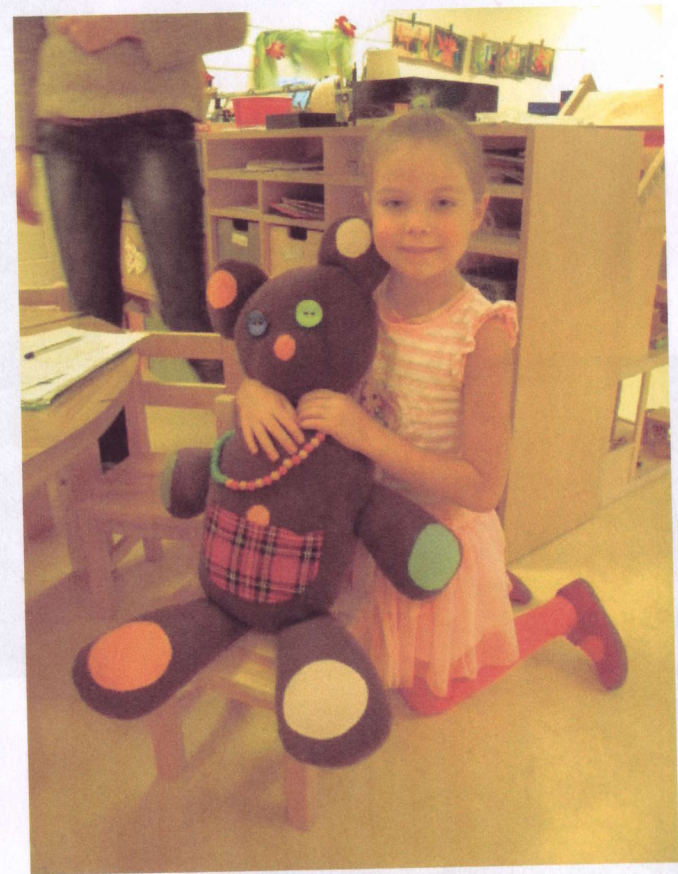
NIISIIS, SUURED JA VÄIKESED NABAD, TULGE ÜHESKOOS OSA SAAMA NABA SÜNNIPÄEVANÄDALAST!

ESMASPÄEVAL, 28. MÄRTSIL KELL 10.00 KOGUNEME NABA KESKVÄLJAKUL. TOIMUB NABA KARU VÕLUUNEST ÜLES ÄRATAMINE. TÄHTSA TOIMINGU ÕNNESTUMISELE AITAB KAASA, KUI VÕTAD ÜHES OMA KARU (KAISUKARU, MÄNGUKARU, ILUKARU, PILDIKARU VÕI MUU SULLE TÄHTSA KARU). KARUD SAAVAD KOGU SÜNNIPÄEVANÄDALA JOOKSUL ENNAST „KARUNÄITUSEL“ TEISTELE NÄIDATA JA OMA LUGU JUTUSTADA.

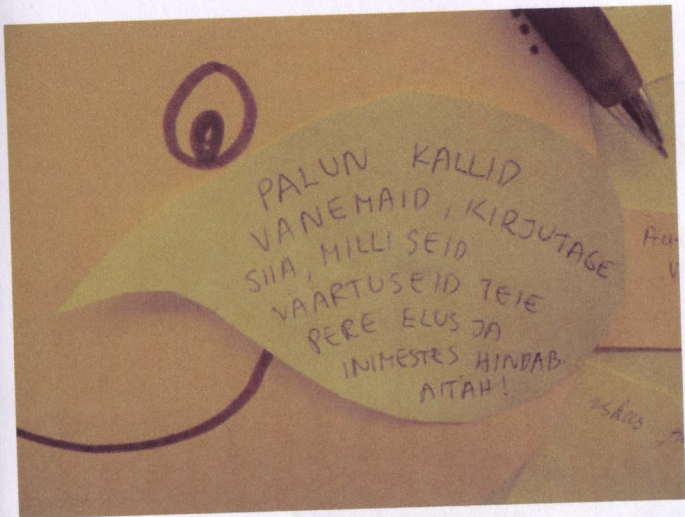
Nii läkski! Võlur Herold äratas Naba Karu võluunest üles. Lapsed ja lapsevanemad töid näitusele oma kaisukarud ja jutustasid nende saamislood. Laste kaisukarud said tuttavaks Naba Karuga.

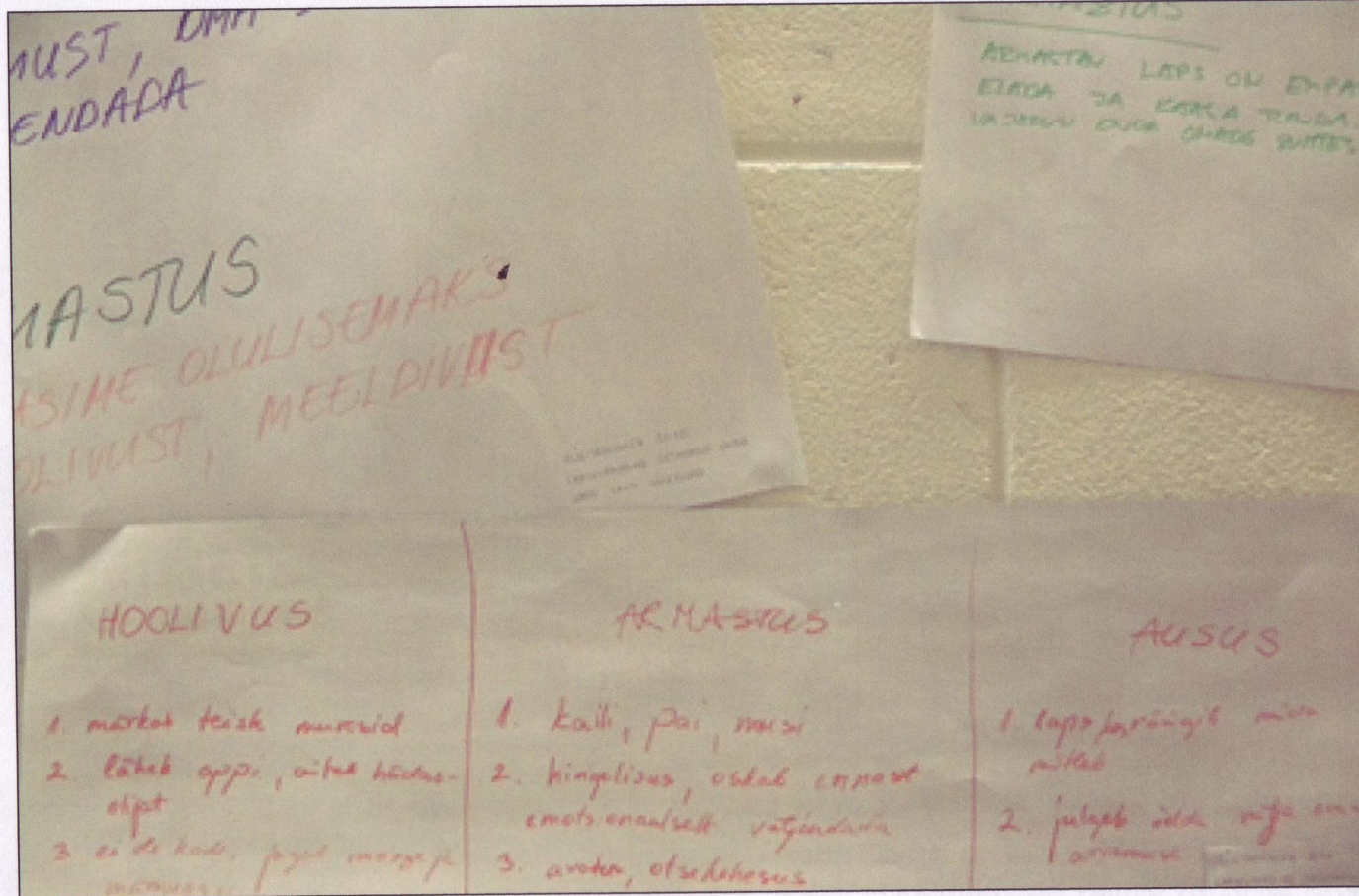
Ja naba Karu sai kingituseks kaela ilusad värvilised pärlid!

See pole veel kõik! Nabas on koostöös peredega väärtusi kaardistatud juba mitu aastat. Kõigepealt uurisime peredelt, milliseid väärtusi nad soovivad lastes kujundada. Sellest sündisid Nabasse nii Väärtuste Tähistaevad, Väärtute teerada kui Väärtuste Päike.

Järgmisel aastal palusime peredel välja valida väärtuste seast väärtused, mida nad kõige olulisemaks peavad ja need käitumisena kirja panna.

Naba Karu on olnud inspiratsiooniks mitmete lugude sünnile. Üks nabakonna jaoks armas lugu, mis tänu Naba Karule on ilmalgust näinud, on „Mirjami mõmmi lugu”. Selle loo kirjutas Draakonite rühmas käiva Mirjami ema Karen. Loodame, et lugu puudutab teid samamoodi nagu meidki.

ODÜSSEIA REVERSED. MIRJAMI MÕMMI LUGU

„Tõmba koomale, koletis!” Kollase pikakarvalise kassi hääli oli jäine. Mõmmi värises ja nihkus tahapoole. „Vaata ka, kuhu sa istud, lollpea!” Punane, uhke täpilisega karu sikutas oma kleidiserva ja tema pruunides, muidu nii ükskõiksetes silmades välkus järsku kuri tuluke.

Mõmmi heitis enda ümber argliku pilgu ja püüdis viimase riivli alumises reas veelgi serva poole ronida. Pood oli väga väike ja riivlid kitsad. Mõmmi sai aru küll, et ega ülikooli kõrvale ei olegi mõtet teada mis suurt mänguasjapoodi teha. Uhke Ithaka College'i kampuse kõrvale sobisidki rohkem raamatupoed, kohvikud ja klubid, mida Mõmmi poe aknast nägi, aga kuna mänguloomad omavahel hästi läbi ei saanud ja alatasa trügima kippusid, oleks ta siiski palju andnud, kui igaühele natuke rohkem ruumi oleks jagunud.

Ukse küljes rippuv kelluke helises. „Emme, palun ostame selle koera! See on nii nunnu! Emme, ma tahan seda punast karu ka. Miks Jeffil on kaks karu ja mul ei ole? Emme, emm-ee-ee!” „Kuule, Ray, mis sa arvad, Lizil on laupäeval pulma-aastapäev. Kas poleks uskumatult nunnu, kui ta saaks selle kassi? Mäletad, kuidas talle lapsena kassid meeldisid? Mõttele, kui tore oleks, kui see tal aknalaua istuks?”

Mõmmi nägi, kuidas ennist nii jäine kass otsekui sulas ja oma koheva saba salamisi üle riivli laiali laotas. Mitte et ta oleks nii väga tahtnud kellegi aknalauakaunistuseks saada. Mõttetetu vahimine. Kõikide poe mänguloomade ühine suur unistus – nende oma american dream - oli olla mõne väikese lapse kaisuloom. Kindlasti mitte lollakas üllatus mõnele lapsemeelsele täiskasvanule. Aga samas, parem ikka kui mitte midagi. Kui sind kuude kaupa keegi ei ostnud, saadeti sind lattu tagasi ja sealt, sealt enam tagasiteed ei olnud. Seda teadis poes igaüks.

Vahel nägi Mõmmi ladu unes. Suur, pime ja tihedalt karpe täis. Terve unenäo

jooksul proovis Mõmmi karpi lahti saada ja põgeneda, ja alati lõppes see unenägu ühtmoodi. Lao suur uks läks raginal lahti, kellegi sammud tulid Mõmmi karbi poole ... ja siis ärkas Mõmmi üles. Uus päev oli käes, müüja oli ukse ja akende ees olevad metall-
luugid lahti teinud ja Ithaka hommikune kuum päike pääses uuesti vaateaknal maganud loomade kasukaid pleegitama.

„Ma ei saa aru, mis mõtet on sul üldse tõusta,“ Kollane kass oli isegi enda kohta halvas tujus. „Mõmmi, mõtle nüüd, terve pood on täis ilusaid valgeid, kollaseid ja punaseid karusid, lipsud kaelas ja puha. Sina oled kole pruun, halli kõhu ja pikkade jalgadega. Mõtle nüüd ikka realistlikult – kes sind tahab?“

„Ma olen teddy-bear, ma käingi selline,“ vaidles Mõmmi vastu. Hommikuti oli tal julgust rohkem. „Teddy-bear'id ongi sellised, ma olen klassikaline kaisukaru!“

„Kuulake teda!“ Kolmanda riiuli valge tiiger oli ärritusest oma patareiplokile istunud ja vantsis nüüd lakkamatult elektriliselt urisedes ühest riiuliservast teise. „Tema on klassika! Ma võin nende pagana aparatuuridega amuuri tiigri häält teha, aga ma lähen lattu, sest Mõmmi kujutab ette, et saabub keegi laps, kes näeb tema klassikalist figuuri ja kaunist pruuni rüüd ja kaotab pea! Tule mõistusele, karu! Keegi, kas kuuled, mitte keegi, ei osta sind siit ära. Siin sa elad, kopitad ja rändad siis lattu ja ...“

Tiiger jäi vait. Uksekell kilksus ja poodi astus keegi välismaalane.

Välismaalasi poelanikud muidugi tundsid. Kui tulid jaapanlased, siis polnud mõtet pingutada. Paar klõpsu telefoniga ja hea õnne korral sai mõni vaateakna-loom minema. Lõuna-Euroopa oli parem. Need ilusad pruunisilmsed lapsekesed oskasid korralikest kallitest loomadest lugu pidada ja tulid üldjuhul toime ka oma vanematega. Venelased olid kõige paremad. Kui venelased tulid, siis oli müüja tükk aega rahul ja rõõmus ja riiulitele jäi mitmeks päevaks rohkem ruumi.

Aga see välismaalane tundus kuidagi võõras. Oleks nagu venelase moodi, aga päris ikka ei ole ka.

„See on kolmekümne viiene,“ sosistas roosa potsakas hülgest vanniloom Mõmmile kõrva. „Ta on üksi, ei sõltu oma lastekarjast ja saab rahus vaadata.“ Mõmmi oli sel ööl unes jälle väga palju ladu näinud ja ikka veel liiga heitunud, et hülge entusiasmist nakatuda. Noor naine hulkus riiulite vahel ükskõikselt ringi ja mänguloomad said peagi aru: jälle üks neist, kes tuleb poodi konditsioneer ja mitte kaisuloomade pärast.

Ootamatult kummardus naine alla ja võttis Mõmmi kätte. Müüja-preili jättis raamatu pooleli ja tuli küllastaja juurde. „Kas te olete ülikooli juurest?“ küsis ta sõbralikult. „Kas ma saan teid aidata? Vaadake, just eelmisel nädalal toodi sellised naljakad tiigrid! Või vaadake neid punaseid karusid. Kas nad ei ole uskumatult armsad?“ Müüja võttis Mõmmi ära, pani ta tagasi alumisele riiulile ja hoidis tiigrit ja punast karu naise näo ees, otsekui kartes, et see muidu nende uskumatust armsusest ikkagi aru ei saa.

„Jah, ülikoolist. Mul on suvekursused. Tegelikult on need läbi ja lähen juba täna tagasi.“

„Kuhu tagasi? Kas te olete Venemaalt?“ küsis müüja.

„Ei, Eestist, Baltikumist. Mul on seal üks väike sugulane, päris väike kuuekuune tüdruk ja tal ei ole veel sellist oma looma, keda ta kogu aeg kaissu võtaks. Mõtlesin talle ühe sellise viia!“ vastas naine.

Poes tekkis pinev vaikus. Eesti, nii kaugel Ameerikast, nii kaugel vastikust laost ja pidevast ootamisest. Kes saab jackpot'i?

„No ma vaatasin, et te võtsite karu. Tegelikult on meil päris ilusaid karusid. Vaadake neid punaseid mummuliste lipsudega. Või te

arvate, et võiks olla kollane? Äkki hoopis kass? Või selline kena jänku?"

"Oh, mu jumal! Ta võtab mõne teise karu," mõtles Mõmmi. „Ma ei saa siit minema. Mitte kunagi.“

"Kuhu te selle armsa pikkade jalgadega pruuni karu panite? Ma tahan seda!" Naine vaatas otsivalt ringi.

"Oi, aga meil on palju ilusamaid kaisuloomi! Ma ei tea, miks nad ikka veel selliseid vanaaegseid teddy-bear'e teevad. Tegelikult on uued mudelid palju armsamad!" Müüja kõigutas jälle punast karu naise näo ees.

"Ma tahan seda pruuni karu. Palju see maksab?" ütles naine uuesti.

Loomad ahhetasid. Mis sellel naisel viga oli? Kas tal oli silmadega midagi halvasti? Miks ta tahtis poe kõige koledamat looma?!

"Oi, ma mõistan. Tegelikult on see pruun karu isegi natuke kallim, ma pean ütlema. Võib-olla siiski tiiger?" soovitas müüja.

Naine vahtis müüjat juba päris tigidalt.

"Kas ma tohin selle pruuni karu osta või mitte? Ma tahan ainult seda!"

"Jah-jah, kohe! Kas pakin sisse?" Müüja võttis Mõmmi kätte ja viis kassasse.

"Ta ostabki Mõmmi!" sosistasid loomad. „On ta hull? Me oleme ju kõik palju kenamad!"

"Ei ole vaja, ma võtan ta sülle!" ütles naine, otsis paraja raha, võttis Mõmmi kaenlasse ja jalutas poest välja.

"Miks te mind ostsite?" küsis Mõmmi aralt. „Kas te näete halvasti?"

"Miks nii? Sa oled lihtsalt armas. Minu nimi on Piret. Ma olen Kareni täditütar. Karenil on väike tütar Mirjam ja ma tahan sind viia

Mirjamile kaisukaruks. Ma ei näe halvasti, sa meeldisid mulle kohe, kui ma sind nägin. Kindlasti meeldid sa Mirjamile ka. Mis su nimi on, väike karu?"

"Mina olen lihtsalt Mõmmi. Kas sa tõesti viid mind Eestisse?" Nüüd, poest väljas, hakkas Mõmmi muretsema uue, suure maailma muresid. „Aga äkki ma kaon pagasis ära?"

"Ma ei anna sind pagasisse. Mul on kohvrid pakitud. Mul ei ole seal sentimeetritki ruumi. Sa tuled minuga lennukisse sisse." Piret vaatas Mõmmi hukkamõistvalt. „Miks sa nii arg oled? Sa oled ilus!"

"Kas sul on tõesti väike sugulane Mirjam?" küsis Mõmmi igaks juhuks. Siis aga hakkas kähku vabandama: „Piret, sa meeldid mulle väga! Ma olen sinu juures väga rõõmus. Isegi kui tegelikult mingit Mirjamit ei ole!"

"Muidugi on Mirjam olemas, väike rumal karu! Mis mina, täiskasvanud inimene, kaisukaruga peale hakkaksin?" vastas Piret.

"No, aknalauale kaunistuseks või nii," pakkus Mõmmi oma elukogemusele toetudes.

"Ära nüüd rohkem muretse, lähme lennujaama!"

Lennusõit oli ilus. Piret ei pannud Mõmmi pagasisse, vaid võttis, nagu lubatud, salongi kaasa. Mõmmi istus Pireti süles ja Piret pakkus talle oma õhtusöögist mett ja moosi. Jätkulend sujus sama hästi. Tallinnas võttis Piret Mõmmi sülle ja ehkki õues oli harjumatult jahe, oli Mõmmil siiski tunne, et lõpuks oli ta jõudnud kuhugi, kuhu ta väga tulla tahtis. Piret viis Mõmmi koju ja pani kamina ette tugitooli istuma.

"Oled reedeni siin. Siis lähme Mirjami juurde!" ütles Piret.

Mõmmi sättis ennast tugitooli tukkuma ja mõtles, et Pireti juures on ikka väga hea. Äkki ikka Piret jätab ta hoopis endale? Väikese

tüdruku kaisukaru olemine tundus liiga hea, et olla tõsi. Parem varblane peos kui vares katusel. Oli ju väga ebatõenäoline, et ta siit, Tallinnast, kaugest Eestist, veel Ameerikasse lattu tagasi saadetaks. Kindlasti ei hakkaks Piret sellist asja ette võtma. Päevad läksid. Piret oli päeval tööl ja õhtul vaatasid nad Mõmmiga koos televiisorit. Ühel õhtul ütles Piret: „No nii, Mõmmi! Kutsun nüüd takso ja siis lähmegi Mirjami juurde!“

„Aga mis siis saab, kui ma Mirjamile ei meeldi? Kas siis lähen lattu tagasi või?“ Mõmmi värises.

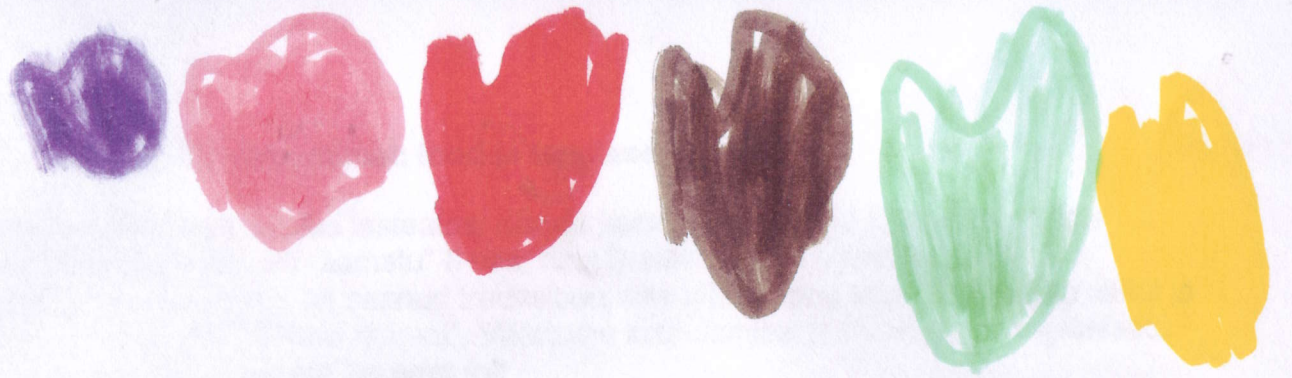
„Issand, kuidas sind on hirmutatud. Ei, Mõmmi, sa meeldid Mirjamile. Ja kui tõesti on nii, et ei meeldi – ja ma ütlen sulle, et nii ei ole – siis võid sa minu juures edasi elada,“ lubas Piret.

See tegi Mõmmil olemise palju kergemaks. Lattu ei lähe. Siiski oli ta terve tee taksos ebatavaliselt vaikne. Takso jäi seisma. Piret võttis Mõmmi jälle sülle ja astus hoovi. Mõmmi vaatas ringi: suur valge maja, kõrged trepid, suured aknad. Küll siin oleks ilus elada! Aga noh, Pireti juures oli ka hea. Samas – mis oleks, kui oleks tõesti see väike Mirjam. Mirjami kaisuloom olla! Noo, Mõmmi, ära unista. Issand, äkki ma ei meeldi?! Äkki ikkagi tuleb lattu tagasi minna?!

Mõmmi raputas pead. Mõtted olid täitsa sassis. Ta ei saanud isegi aru, kuidas ta uksest sisse sai ...

Ja järgmisel hetkel oli ta kaisus. Kõige armsama väikese lapse kaisus, keda ta elus näinud oli! See oligi Mirjam. Kui pehme ta oli! Ja kui armas naeratus! Neli hammast! Milline imeline lõhn. Väike Mirjam surus Mõmmi omale tugevamini kaissu, kiigutas ennast oma toolis ja jäi siis kohe õnnelikult tuttu.

Mõmmi oli koju jõudnud.

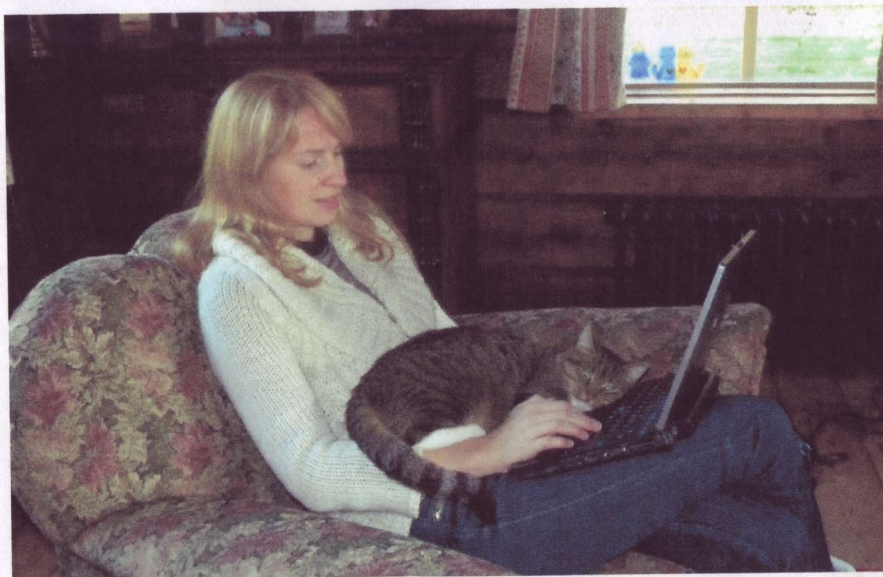
NORAH

Kuidas sündis „Naba väärtusteraamat: lood ja tegelased“?

2010. aasta sügisel osas Eralasteaed Naba konkursil „Väärtuskasvatus lasteaias: ideede korv“. Konkursitöö tulemusel sündis „Naba väärtusteraamatu“ I osa. Käesolev raamat on „Naba väärtusteraamatu“ II osa, ning ühtlasi osaleb ühtlasi käesoleval konkursil. Väärtusarenduslike materjalide kogumisest raamatutesse on saanud traditsioon, mis toimub pea kogu õppeaasta vältel ja loodetavasti sünnib nii Naba terviklik väärtusprogramm ehk „Naba Karu raamat“. Väärtuste arendamisel ja materjalide kogumisest võtab otsesemas või kaudsemas mõttes osa kogu meeskond – igaühel on oma roll.

Raamat ise sündis nii:

- Naba serveris on koht, kuhu kogutakse väärtuskasvatuse materjalid (fotod, kirjeldused, lood jne)
- Väärtusarenduse töögrupp töötas välja konkursitöö formaadi ja valis välja temaatilised materjalid
- Üks osa Nabakonnast kirjutas Hiiumaal Künka talus raamatu kokku, teised kasvasid Nabas lapsi.
- Lapsed kujundasid raamatu vahelehed ja meisterdasid kaane.

Künka talu kass Triibu otsustas: „Nüüd on raamat valmis!“

Väikest osa raamatu koostamisest, saad vaadata DVD-lt (6. lugu).

Ja selline see raamat välja kukkus! Loodame, et teil oli seda lugedes lõbus.

NABAKOND 2011